Nº. 8110. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. Aº. 1857.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Amsterdam........ƒ7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ8.50.
Zondags-Editie......" 1.50. Afzonderlijke Couranten......." 0.10.
Het loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Maandag 14 December.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIEN.
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve de 35 c. zegelgeld..........ƒ1.75.
Iedere regel meerder......................................" 0.25.
Buitengew., groote Lett., naar mate de ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Tweede Editie.

ZONDAG-AVOND.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Vrijdag 11 December (des Avonds).

In het Huis der Gemeenten werd gisteren het transport te land der naar Indie gezonden troepen, namelijk langs de route van Suez, ter sprake gebragt. Lord Palmerston zeide, dat de Britsche regering van den Pacha geen firman heeft willen vragen, waarbij de passage over Egypte werd toegestaan; in de eerste plaats omdat die route groote moeijelijkheden voor het transport van troepen oplevert en in de tweede plaats, omdat de regering er prijs op stelt, den Indischen opstand te onderdrukken, zonder de minste interventie van vreemde mogendheden. Ook voegde lord Palmerston er bij, dat hij niet wist, of de Fransche regering een firman had verkregen voor de passage van troepen over Egypte.

De Heer Vernon Smith verklaarde, in antwoord op eene interpellatie van sir J. Pakington, dat hij van den regerings-secretaris te Bombay, lord Elphinstone, geene depêche had ontvangen, waarin die ambtenaar verklaart, dat hij het transport van troepen per overland-route kon vergemakkelijken.

Op eene andere interpellatie antwoordende, heeft lord Palmerston gezegd, dat de Engelsche regering met Hanover gecorrespondeerd had over de regeling van den Stade-tol, doch dat deze onderhandelingen tot nu toe tot geenerlei resultaat hebben geleid. Verder gaf lord Palmerston, op eene hem gerigte vraag, te kennen, dat zoo in de Russische havens van de Zwarte Zee tolkantoren mogten worden opgerigt, de Engelsche regering dermate consuls zal afzenden, ten einde de Britsche belangen te behartigen.

Lord John Russell heeft in deze zitting zijne wet tot toelating der Joden in het Parlement, ingediend.

In de zitting van heden gaf de Heer Griffiths te kennen, dat hij het reces de aandacht der regering zal vestigen op de door het Fransche kabinet bij de Porte aangevraagde vergunning tot den aanleg van het Suez-kanaal.

De Heer A. Mills vroeg, of een zeker aantal der Indische insurgenten naar West-Indie zoude worden gebragt?

De Heer Vernon Smith zeide, dat dit eene moeijelijk te beantwoorden vraag was. Het gouvernement had zich reeds met die kwestie bezig gehouden. Men zoude gaarne eene plaats hebben, waarheen de insurgenten, wier leven gespaard wordt, konden gedeporteerd worden; dit kan echter niet derwaarts geschieden, waar men hen wil ontvangen. De minister was van oordeel, dat de hooge casten van Indie niets meer duchten dan de straf van deportatie.

Het verdere van den post duurde de zitting voort.

De Oost-Indische Compagnie heeft de volgende depêche openbaar gemaakt: Bombay 17 Nov.: Sir Colin Campbell bereikte Cawnpore den 3den Nov., trok den 9den den Ganges over, den weg naar Lucknow volgende, met 5000 man troepen van allerlei wapenen. Generaal Windham voert het bevel over de reserve te Cawnpore. De kolonne van kolonel Greathed bereikte den 26sten Oct. Cawnpore en ging den 31sten onder het bevel van den brigade-generaal Grant, versterkt door 5000 man, met een groot voorraad mondbehoeften naar Allumbagh, waar zij op de aankomst van sir Colin Campbell zal wachten. De muiters van Dinapore hebben een sterke positie bij Binder, nabij Futtehpore, door eene afdeeling van 500 man, onder kolonel Powell, verdreven; 2 kanonnen werden genomen, doch met een zwaar verlies. De kolonel werd gedood. De bezetting van Saugor en Jubbulpore zijn onbevredigend. De majoor Erskine vraagt dringend versterking. De kolonne van den brigade-generaal Stuart, die zich op marsch naar Mhow bevindt, werd derwaarts ontboden. Het contingent te Mahedpore geraakte den 8sten Nov. in opstand en doodde de officieren; doch de telegraaf meldt juist, dat het door de strijdmagt te Mhow aangevallen en met verlies van alle stukken geschut uiteen gejaagd is. Mhow en Indore zijn geheel rustig; in Rahjpootana hebben geene verdere opstanden plaats gehad, alleen de muiters van Rewah Thakoor van Johdpore behouden het veld nog. Eene versterking van 500 man infanterie is met generaal Lawrence, Guzerat ter hulpe, opgemarcheerd. In Bombay is alles rustig, behalve de Bheels in Khandeish, welke men thans drijft. De Ghengis Khan is met een gedeelte van het derde regement dragonders en het 86ste regement infanterie te Bombay binnengeloopen. In Scinde en den Penschab is alles rustig, zoo ook in het gebied van den Nizzam. Uit Calcutta loopen de directe berigten tot 9 Nov. en bevatten niets van belang.

Voorts wordt nog van regeringswege medegedeeld, dat blijkens eene depêche van Sir Colin Campbell aan Lord Canning, Lucknow, waarheen hij met 4000 man op weg was, als veilig konde worden beschouwd. De generaal Windham, die met de reserve te Cawnpore stond, was versterking wachtende. De generaal Greathed had Allumbagh zonder tegenstand bereikt.

Een particuliere brief spreekt van den buitengewonen indruk, dien de verschijning der Schotten bij de Cipayers in dat gedeelte van Indie, alwaar zij nog nooit gezien waren, te weeg brengt. Eerst hielden de inlanders hen voor vrouwen (ten gevolge hunner kleeding), die gekomen waren om den moord te Cawnpore te wreken. De slag van Oonao bragt hen van hunne dwaling terug en zij noemden de Schotten „Duivels in rokken" (petticoated devils). Altijd bestond er echter twijfel. De Cipayers begrepen wel, dat er duivels konden bestaan, maar zij konden zich niet verklaren, waarom die duivels bloote beenen hadden. Eindelijk begrepen zij: die duivels hadden bloote beenen, om de Cipayers te gemakkelijker met de knie te verbrijzelen. Een Cipayer van het 73ste regement, die zich, tijdens hunne aankomst te Calcutta, aldaar bevond, heeft bij zijne terugkomst aan zijn regement verhaald, dat de Engelschen monsters gezonden hadden, met pooten als olifanten, het aangezigt behaard en met manen voorzien, als verscheurende dieren en met bloedroode oogen. De Schotten vormen inderdaad een sterk contrast met de bewoners van dit laag gelegen land. Toen het 42ste regement aankwam, had een inlander van Bengalen gelegenheid om aan boord van het vaartuig te komen. Een Schot plaatste zich voor hem en beschouwde hem met nieuwsgierigheid. Vervolgens hem bij den gordel gegrijpende, tilde hij hem in de hoogte en zwaaide hem boven het hoofd, verwonderd uitroepende: „Is dat alles wat wij hier zullen vinden?" Het behoeft niet gezegd te worden, dat een Cipayer veel van een Bengalees verschilt, zijnde bij over het algemeen iets grooter dan een Engelschman, hoewel hij minder weegt.

Het voornemen bestaat, om aan sir H. Havelock den vrijdom der City, benevens een fraai zwaard aan te bieden wegens zijn heldhaftig gedrag in Indie.

De admiraliteit heeft eene opgaaf verlangd van de reserve-stoomoorlogschepen te Sheerness, met bijvoeging van den tijd, binnen welken zij voor onmiddellijke dienst kunnen gereed zijn. In die haven liggen thans 23 schroefschepen met 823 kanonnen, 6 raderschepen met 51 stukken en 29 kanonneerbooten met 58 kanonnen.

Het 68ste regiment infanterie zal tegen 14 dezer met de stoomschepen Argo en Australasian naar Indie vertrekken.

Men meldt de faillissementen van de firma's Weinholt Wehner & Co., Reine Seeman & Co., Lavander & Co., de Worcester bank van Harley & Co., de Smithfield bank van Ward & Co., T. M. Elmenhorst & Co. en Montaya Saena & Co.

„Indien de staat van zaken te New-York op dezelfde wijze blijft voortduren als tot dusver, alsdan zullen wij dagelijks eene criminele kroniek in ons dagblad kunnen opnemen." Met deze woorden begint de te New-York uitkomende *Courrier des Etats Unis*, eene eindelooze lijst van moorden, gewapenderhand gepleegde diefstallen en aanrandingen van alle soort op de personen en de eigendommen in de stad New-York, die groote stad, waarop de Noord-Amerikanen zich verhoovaardigen. Ons dagblad is te klein zijn, om zelfs een kort berigt te geven van alle misdaden, die sedens eenigen tijd in de eerste stad der Unie worden gepleegd. Wel hebben wij kort geleden, toen de know-nothings, die wreede vijanden der vreemdelingen, het toppunt van hunne magt bereikt hadden, hunne geschillen zien vereffenen met revolverkogels, in de geregtshoven, in de logements-zalen, ja zelfs midden op straat. Drie jaren geleden, op denzelfden dag van den dood van den beroemden Bill Poole, hadden de know-nothings eenen waren strijd begonnen, ten 10 ure des avonds midden in de Broadway, de schoonste straat in New-York; de kogels floten door de lucht, alsof de vijand in de hoofdstad ware ontscheept, en verwondden of doodden de weerlooze voorbijgangers; maar dat was nog slechts eene schermutseling van partijen, eene staatkundige zaak, welke deze heeren tusschen elkander hadden af te maken, waarbij de policie zich wel wachtte tusschen beiden te komen. Ofschoon er tegenwoordig geen sprake is van know-nothings, evenmin als van politicians, zijn de straten van New-York overgeleverd aan ware moordenaarsbenden, die, zich niet tevreden stellende met de menschen op den openbaren weg aan te randen, zelfs de inwoners in hunne huizen aanvallen en dooden. Ver van dit tooneel te zwart te schetsen, willen wij er de sombere kleuren van verzachten; maar wij kunnen aan de treurige werkelijkheid niet te kort doen. Van Maandag 16 tot Vrijdag 21 November zijn te New-York zeven moorden gepleegd, namelijk op de personen van: Henry F. Hamilton, die in Canal-street werd gedood; Francis Vincent, die in zijn huis vermoord is, te weten in het koffijhuis van North-William-street, van hetwelk hij de eigenaar was; Mc. Manus, die in Water-street gedood is; William Marshall, die in Canal-street doodelijk gewond werd; John Fraser, die levensgevaarlijk gekwetst werd in de Zeventiende straat; Richard Barret en Susan Dempsey, die beiden op dezelfde wijze in Water-street getroffen zijn. Een welbekende dokter, de Heer Alexander Mott, van eene zieke terugkomende, werd door twee booswichten met pistolen aangerand, doch gelukkig had de geneesheer wapenen bij zich en daarvan gebruik makende, heeft hij hen op de vlugt gedreven. Wij herhalen het, het zoude bijna onmogelijk zijn, om eene volledige lijst te geven van de aanrandingen, die gedurende de laatste tijden elken morgen door de Amerik. dagbladen worden vermeld; daarom hebben wij geene andere dan de opgenoemde betreurenswaardige voorbeelden aangehaald. De policiedienaren zijn tegenwoordig genoodzaakt, om zich voor hunne eigene kosten van revolvers te voorzien, ten einde hun leven te verdedigen, dat even dikwijls als dat der andere burgers bedreigd wordt. En opdat men ons niet van overdrijving beschuldige, zullen wij bij gelegenheid van deze vermeerdering van misdaden, het volgende artikel uit den *New-York Herald* van 23 Nov. jl. overnemen: „De vermeerdering der misdaden in de hoofdstad des rijks is inderdaad verschrikkelijk. Al het kwade, dat door de schelmen en de vagabonden van Kansas, in de slechtste dagen, die deze landstreek zoo treurig hebben bezocht, werd bedreven, is ver beneden de ijselijke werkelijkheid, die nacht en dag angst en schrik onder onze medeburgers verspreidt. Onze straten zijn letterlijk overgeleverd aan woestaards, wier wreedheden slechts overtroffen worden door die, welke te Cawnpore en te Delhi door de opgestane Cipayers werden bedreven. Zelfs het jonge meisje en de oude vrouw, die bijna stervende zijn, door gebrek en ziekte, worden niet gespaard door die roovers, die met onze stad handelen zoo als overwinnende Apachen zouden doen. Nooit heeft San-Francisco, zelfs niet tijdens de instelling van het bestuur van veiligheid, zooveel geleden, als New-York in deze dagen heeft te verduren, nu het in handen van ellendelingen is gevallen, die zoowel met de wet als met de autoriteiten den spot drijven." Wij zullen niets voegen bij dit berigt van den *New-York Herald*, die ditmaal geene woorden genoeg vindt, om die moordenaarsbenden te brandmerken; en eenige dagen geleden heeft het blad zelfs aan den flibustier Walker den raad gegeven, om onder dat gespuis de soldaten te werven, met wier hulp hij aan de volken van Midden Amerika, orde, werk en vrijheid wil verschaffen!

— De laatst ontvangen berigten uit Buenos-Ayres van 10 Oct., verzekeren, dat men in de stad had vernomen, dat de zending van den Heer Paranhos naar Assomption niet met het gewenschte gevolg was bekroond. Bevestigt zich dit berigt, alsdan is het te vreezen, dat de oorlog tusschen Brazilie en Paraguay niet zal zijn te vermijden.

— Van de westkust van Afrika is de stoomboot Gambia aangekomen, met berigten uit Sierra Leone tot 21 Nov. De gezondheidstoestand op de kust was voldoende. Het Britsche oorlogschip Alecto heeft een slavenhaler opgebragt, de zesde in dit jaar.

— Van de Kaap de Goede Hoop zijn berigten ontvangen van 20 Oct. Het parlement was van den 21sten Oct. tot den 5den Jan. geprorogeerd. Van de grenzen verneemt men, dat het kafferhoofd Fadana, diens zoon en vijf volgelingen gevangen waren genomen.

— Uit China wordt gemeld, dat de Engelsche en Fransche vloten op de rivier van Canton waren aangekomen en dat de expeditie naar het noorden vooreerst niet zoude plaats hebben.

Duitsche Post.

WEENEN, 10 Dec. De kroonprins van Napels wordt eerst in de tweede helft van de aanstaande maand alhier verwacht en zal zich in het begin van Februarij naar Beijeren begeven. De verloving van Z. K. H. met de prinses Helena, eene zuster van onze keizerin, zal in den loop van den herfst van 1858 plaats vinden.

— De directeur van de crediet-inrigting, de Heer Schiff, is gisteren uit Hamburg alhier aangekomen. Het is hem wel is waar gelukt, om voor het grootste gedeelte van de, in handen dier inrigting zich bevindende, Hamburger wissels betaling te erlangen, doch zij lijdt toch, ten gevolge van de in noordelijk Duitschland heerschende crisis, aanzienlijke verliezen.

— Ten aanzien van de te Hamburg heerschende crisis zegt de *Oesterr. Ztg.* het volgende:

De Hamburgers zullen uit de crisis de les kunnen putten, dat de inrigting hunner bank, welke doode kapitalen opzamelt, ondoelmatig en verkeerd is; dat het behoud van een gefingeerden standaard, welke slechts voor een gebied van een paar mijlen geldt, hen isoleert, en in geval van nood van alle hulp berooft, en dat het stelsel, daalders in zilverbaren te veranderen, om welligt later weder zilverbaren tot daalders te slaan, geheel verkeerd is.

— De apothekers der hoofdstad hebben aan de regering het verzoek gerigt, om hen te erkennen als eene vrije wetenschappelijke corporatie, en hen in ééne klasse met de geneesheeren te rangschikken.

— Voor de regtbank alhier werd gisteren een dergelijk proces tegen een beursspeculant behandeld. De beklaagde, een jong mensch van 25 jaren, behoort tot eene zeer achtenswaardige familie uit Praag. Hij had voor 130,526 guldens aan valsche wissels in omloop gebragt en werd tot zeven jaren zware tuchthuisstraf veroordeeld.

ZWITSERSCHE GRENZEN, 11 Dec. De bondsraad heeft van de Wurtembergsche regering mededeeling ontvangen nopens het verhandelde in de te Stutgart plaats gehad hebbende telegraaf-conferentie. In deze conferentie is het in westelijk Europa gebruikt wordende stelsel aangenomen en het is aan elken, daarbij belanghebbenden staat, vrijgelaten, om een afgevaardigde te zenden naar de nieuwe telegraaf-conferentie, welke in den aanstaanden zomer te Bern zal plaats hebben.

— De Britsche gezant bij de Zwitsersche regering heeft te Bern op nieuw klagten ingediend nopens wervingen, welke in Zwitserland ten behoeve van een voorgewend Britsch legioen plaats hebben.

— Van het ontworpen handelsverdrag tusschen Zwitserland en Perzie, schijnt vooreerst niets te zullen komen.

— In Schafhausen is de boekhandel van Hurter door de vlammen vernield; deze firma was vooral in Katholieke literatuur rijk voorzien.

FRANKFORT, 11 Dec. Niettegenstaande de verzekering van verscheidene dagbladen, welke min of meer met de regering in betrekking staan, dat de Koning van Pruisen in beterschap toeneemt, wordt in hier ontvangen brieven uit Berlijn gemeld, dat het daarmede toch zoo voorspoedig niet gaat. Wel doet de Koning dagelijks, in gezelschap van zijne gemalin, kleine wandeltogten, en schijnt ook de onlangs plaats gehad hebbende ontvangst van de Heeren Alexander v. Humboldt en v. Manteuffel voor die beterschap te pleiten, doch personen, welke den Koning dagelijks naderen, verzekeren, dat de sporen van de laatste ongesteldheid nog duidelijk zigtbaar zijn, en de geneesheeren zijn eenstemmig van oordeel, dat de toestand des Konings niet gedoogt om zich in de eerstvolgende maanden met de staatszaken te bemoeijen. Het is dan ook meer dan waarschijnlijk, dat de Prins van Pruisen niet in de gelegenheid zal zijn, om de huwelijksplegtigheden te Londen (in Januarij) bij te wonen, en dat de Koning in den loop der volgende maand de veel besproken reis naar het Zuiden zal ondernemen.

— De Pruisische landweer wordt thans evenzoo geëquipeerd en draagt dezelfde uniform als de linietroepen; deze maatregel is niet van belang ontbloot, vermits daardoor de twee hoofdbestanddeelen van het Pruisische leger op gelijken voet worden gebragt.

— Naar men verneemt, worden tusschen verscheidene Duitsche regeringen onderhandelingen gevoerd nopens de vraag, of vergunning moet worden verleend tot het aannemen en dragen der St. Helena-medaille.

— De graaf van Vlaanderen heeft, bij het bezoek, dat hij te Koburg heeft afgelegd, eene aanzienlijke som gelds geschonken voor den opbouw eener kerk ten behoeve van de katholieke gemeente aldaar.

— In de zitting van de Tweede Kamer van den Badenschen landdag, gisteren gehouden, hebben verscheidene leden de hoop uitgedrukt, dat de regering ernstig mogt aandringen bij de Duitsche overheden tot herstelling van het verschanste legerkamp bij Rastatt in zijne volle uitgestrektheid. Zij waren van meening, dat de bondsvesting Rastatt zoodanig met fortificatiewerken moest worden omgeven, dat het geheele Duitsche achtste legerkorps daarin des noods kon worden opgenomen. Dit legerkorps wordt gevormd door de troepen van Wurtemberg, Baden en het groothertogdom Hessen.

— Uit Hamburg wordt van 11 dezer gemeld, dat de crisis dien dag weder sterk was toegenomen en de beste huizen medesleepte. De senaat had zich permanent verklaard. Ook de vergadering der burgerschap was nog bijeen.

Fransche Post.

PARIJS, Vrijdag 11 December.

De Porte heeft in overeenstemming (zie onze telegrafische berigten in onze eerste editie van heden) met de mogendheden die het verdrag van Parijs geteekend hebben, een firman uitgevaardigd, waarbij tot de ontbinding van de Divans der Vorstendommen besloten wordt. De laatste berigten uit Bucharest deden zulk een maatregel voorzien, ten minste wat de Walachijsche vergadering betreft, daar deze verklaard heeft, dat er voor haar geene redenen bestonden, zich met de administratieve reorganisatie van het land bezig te houden, zoolang de staatkundige kwestie niet beslist zoude zijn. Echter is het te verwonderen, dat de Divans zich niet zelven en met hun volkomen goedvinden ontbonden hebben, er blijft het altijd eene kwestie, in hoever de firman der Porte den loop hunner werkzaamheden heeft kunnen storen, vooral te Jassy, waar men zich met plaatselijke aangelegenheden bezig hield; en verder of de te Konstantinopel genomen maatregel wel inderdaad, voor de uitvaardiging, de toestemming der bevoegde mogendheden bekomen heeft.

— De jongste berigten uit Konstantinopel, te Marseille ontvangen, melden, ten aanzien van het vertrek van lord Redcliffe, dat die gezant slechts gebruik maakte van een, hem vroeger verleend, verlof. Zijne gezondheid is geschokt, doch men verwachtte, dat hij terugkeeren zou. In zijne afwezigheid zullen de aangelegenheden van het Britsche gezantschap worden bestuurd door den Heer Aleson, eersten secretaris bij dat gezantschap. Men weet, dat lord Redcliffe reeds te Weenen is aangekomen. De Heer de Thouvenel blijft op zijn post; het gerucht, dat hij bij den groot-vizier, Reschid Pacha, een bezoek had afgelegd, blijkt valsch te zijn, doch de officiele stappen, om eene toenadering tot stand te brengen, blijven voortduren, en men heeft hoop, dat deze pogingen het gewenschte gevolg zullen hebben. Te Konstantinopel was eene censuur op de dagbladen ingesteld.

— Omer-Pacha, benoemd burgerlijk en militair gouverneur-generaal van Bagdad, is den 24sten Nov. met de Turksche stoomkorvet Vacita-i-Tidjaret, van Konstantinopel te Alexandrette aangekomen, om zich verder naar zijn post te begeven. Het stoomjagt Sersi-Djedid, op hetwelk zich al de officieren, tot den staf van den Serdar behoorende, bevonden, zich van de korvet gescheiden hebbende, heeft bijna op de kust schipbreuk geleden, en er waren ongunstige geruchten over hetzelve gedurende twee dagen in omloop; maar den 26sten Nov. is het jagt insgelijks te Alexandrette aangekomen. Omer-Pacha is daarna onmiddellijk naar Alep vertrokken.

— Te Marseille zijn berigten ontvangen uit Smirna, welke ongunstig gewagen van de daar heerschende crisis, welke men vreesde dat nog zou toenemen ten gevolge van de daling in de prijzen van alle handelsartikelen.

— De dagbladen van Madrid deelen thans bijzonderheden mede omtrent de plegtige audientie, bij welke de Pauselijke nuntius, de Heer Barilli, zijne geloofsbrieven aan de Koningin heeft overhandigd. De prelaat heeft gezegd, dat hij er eene groote eer in stelde, te zijn benoemd tot buitengewonen gedelegeerde van den Paus, met last om tevens het kerkelijke opperhoofd te vertegenwoordigen bij den doop van den prins van Asturien, die door den prelaat onder de bescherming van de O. O. Maagd is gesteld. De Koningin heeft geantwoord, dat zij van de tegenwoordigheid van den prelaat in Spanje, de beste verwachtingen had en overtuigd was, dat zijne bemoeijingen krachtdadig zouden bijdragen tot het bevestigen der aloude goede betrekking tusschen Spanje en Rome. De Heer Barilli heeft daarop ook den Koning plegtstatig toegesproken, en Z. M. een brief van den Paus ter hand gesteld.

Zoo als is medegedeeld, heeft de doop van den Prins van Asturien eergisteren plaats gehad.

— Uit Madrid wordt gemeld, dat de Spaansche bank nu reeds de op 31 December vervallende coupons der 3 pCts. betaalt, onder berekening van ½ pCt. voor commissieloon, mits drie dagen te voren daartoe aanvrage worde gedaan.

De weersgesteldheid is in Spanje voortreffelijk.

Te Havana is het geld schaarsch; men vreesde voor faillissementen, waardoor de financiele toestand van Cuba zou worden in gevaar gebragt.

Volgens de jongste berigten zou de Mexikaansche regering de aangeboden bemiddeling in haar geschil met Spanje hebben aangenomen en zelfs eenige niet onbelangrijke concessien doen, zoodat deze kwestie in der minne zou worden beslecht.

— Een telegrafisch berigt uit Madrid spreekt de geruchten tegen nopens eene wijziging van het tegenwoordig kabinet, omtrent de ontbinding der cortes, of eene toenadering tusschen den maarschalk Narvaez en den Heer Bravo Murillo. Verder meldt de depeche, dat het tegenwoordig ministerie rekent op eene voldoende meerderheid in de cortes, terwijl de door hetzelve voor te stellen maatregelen in constitutionelen en liberalen geest zullen zijn.

— Alhier is het gerucht in omloop, dat bij den aanvang van een nieuwen tijdkring eene algemeene amnestie zal worden uitgevaardigd ten behoeve van al de dagbladen, welke door de administratieve straffen zijn getroffen; o. a. zou de *Presse* daardoor in de gelegenheid gesteld worden, om voor het einde van den termijn van schorsing weder te verschijnen.

— Men wil weten, dat de Heer Emile de Girardin zich, bij de aanstaande verkiezingen in de hoofdstad, als candidaat der oppositie voor de kamer van afgevaardigden zal stellen.

— Uit de begrooting van het departement der Seine voor het jaar 1858 blijkt, dat de uitgaven de inkomsten waarschijnlijk met 3,686,040 fr. zullen overtreffen.

— Van 15 Nov. tot 1 Dec. hebben er te Parijs slechts 34 faillissementen plaats gehad. Dit is omstreeks het middengetal, en verleden jaar bedroeg het cijfer bijna het dubbele. Onder deze faillissementen vindt men 24 kleine winkeliers en er zijn er naauwernood twee of drie van eenig belang.

— Het hof van appèl alhier heeft in eene zeer belangrijke zaak uitspraak gedaan. Het hof heeft namelijk in de zaak van zekeren geneeskundige, die door de regtbank van Senlis tot eene boete was veroordeeld omdat hij des nachts geweigerd had zich naar eene barende vrouw te begeven, beslist, dat een geneesheer en principe het regt heeft, onder zijne zedelijke verantwoordelijkheid, zijne diensten te weigeren. Hierdoor is een regtspunt beslist, dat tot nu toe tot talrijke geschillen aanleiding gaf.

— De dagbladen van Bordeaux melden, dat, op het verzoek van den kardinaal Mgr. Donnet, elf staatkundig veroordeelden in het departement de la Gironde, van de hun opgelegde gevangenisstraffen ontheven zijn.

— Te Marseille is het stoffelijk overschot van den Heer Abbatucci, minister van justitie, dat zoo als reeds vroeger gemeld is, naar Corsica vervoerd wordt, om in den familie-grafkelder te worden bijgezet, aangekomen. Het lijk van den oud-minister zal weldra met een rijks-fregat naar de plaats zijner bestemming vertrekken.

— Uit Marseille wordt geschreven, dat de kooplieden, die in zijde handelen, het tegenwoordige jaar niet ligt zullen vergeten. De zijde, welke met 100 en meer frs. betaald werd, is tot op 45 à 50 frs. gedaald en de onlangs te Suez ontvangen 2500 balen berokkenen den importeurs een

verlies van 4 millioen. Deze kooplieden hopen intusschen, dat Lyon en St. Etienne, die zich tot nu toe goed houden, den schok dezer maand zullen kunnen weerstaan. In de laatste acht dagen zijn van zijde en cocons belangrijke partijen ontvangen, doch er hebben bijna geene verkoopen plaats gehad.

— In den loop der vorige week heeft men te Autum bij het graven eene belangrijke ontdekking gedaan, bestaande uit 52 gouden medaljes, met het beeld der Keizers Nero, Vespasianus, Trajanus, Adrianus, Antonius, Marcus-Aurelius, en der Keizerinnen Sabina en Faustina; zij moeten dus tusschen het jaar 60 en 180 van onze jaartelling geslagen zijn. Zij bevonden zich op omstreeks een vadem diepte in een Romeinschen put, die niet zeer diep is; nadat men er de aarde uit had weggeruimd, vulde de put zich onmiddellijk met water. Buiten deze medaljes heeft men ook nog verscheidene vazen en meer aardewerk gevonden.

— Op den oostelijken spoorweg bij Châlons sur Marne heeft een ongeluk plaats gehad. Een goederentrein, waarmede ook eenige werklieden vervoerd werden, werd zeer langzaam door een locomotief tusschen Mourmelon en Châlons voortgesleept, toen watergebrek den machinist noodzaakte den trein te doen stilhouden en de locomotief los te maken, ten einde aan het eerstvolgends station zich van water te voorzien. Na den ketel gevuld te hebben, stoomde de locomotief terug, om de achtergelatene wagens af te halen. Ongelukkiglijk kon de locomotief niet tijdig genoeg in hare vaart gestuit worden, en kwam met zooveel kracht tegen de stilstaande wagens aan, dat achttien der werklieden, ten gevolge van den ontvangen schok, meer of minder zwaar gekwetst werden; van twee werden de beenen verbrijzeld, een ontving zware hoofdwonden, de vijftien andere ontvingen slechts beleedigingen van weinig aanbelang. Men hoopt echter, dat niemand het leven verliezen zal.

— Voor eenigen tijd heeft een apotheker te Calais door onachtzaamheid eene te groote hoeveelheid laudanum gevoegd bij een door hem gereed gemaakt geneesmiddel, ten gevolge waarvan de zieke overleed. De apotheker is dien ten gevolge, als beschuldigd van manslag door onvoorzigtigheid, veroordeeld tot tien dagen gevangenisstraf en 600 fr. boete.

Belgische Post.

BRUSSEL, Zaturdag 12 December.

Door de benoeming van den Heer Pierre, te Virton, zijn de verkiezingen thans in haar geheel bekend. De liberale partij heeft geen ander verlies gehad dan dat van den Heer de Perceval. Het aantal verliezen, door de clericalen geleden, bedraagt in het geheel 26 leden.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Zondag 13 December.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren was in de *eerste* plaats aan de orde de behandeling van het wetsontwerp tot afstand van rijks grond aan de gemeente den Helder. Dat ontwerp is zonder discussie met algemeene stemmen *aangenomen*.

2°. Zijn de beraadslagingen gevoerd over het wets-ontwerp tot goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en de gemeente Enkhuizen. Bij deze gelegenheid heeft de Heer L. D. Storm geklaagd, dat het bestuur der domeinen vaak regtsgedingen aanlegt en volhoudt, die, op geene genoegzame regtsgronden steunende, noodeloos de ingezetenen verontrusten en den Staat bovendien aanzienlijke geldsommen kosten. Hij vindt in die processen iets onedelmoedigs, daar de partijen niet gelijk staan en heeft die vergeleken met den strijd tusschen een driedubbel geharnasten reus en een dwerg. De Minister van Financien heeft die vergelijking onjuist geacht en verklaarde, met eenig leedwezen de rede des sprekers te hebben gevolgd, omdat inderdaad tot geene processen wordt besloten, dan na het advies van bekwame regtsgeleerden en alleen tot handhaving van eigendom of regten en om daardoor het algemeen belang te bevorderen en geene privilegien aan bijzondere personen toe te kennen. Daarop heeft de Heer v. d. Linden nader aangedrongen op de schikking van een proces, waarvan de Heer Storm ook reeds had gewaagd, namelijk dat door den polder Oud Sterkingen gevoerd en waarin de staat betrokken is. Dat proces duurt reeds 10 jaren en kan, zeide de spreker, nog 10 jaren duren. De minister van finantien had verklaard, dat de schikking niet op den Staat, maar op de staten van Zuid-Holland zou zijn afgestuit. De Heer van der Linden meende echter, dat het een dwaalbegrip is, alsof het polderbestuur of gedep. staten toestemming tot schikking moeten geven. De minister heeft hierop geantwoord, dat hij in geene breedvoerige pleidooijen hierover wilde treden, daar dit toch de bedoeling niet kon zijn en heeft herhaald, dat, waar hij de schikking kan bevorderen, hij dit ook altijd gaarne doet. Het ontwerp is hierop mede met algemeene stemmen aangenomen.

3°. Daarna werden de beraadslagingen geopend over het wets-ontwerp tot vaststelling van de middelen tot bestrijding van de uitgaven voor den jare 1858. Na het bekende door de Kamer genomen besluit, om met de behandeling van al de aanhangige financiele ontwerpen eerst na haar reces aan te vangen, en dus, als het ware, thans een wapenstilstand te sluiten, was het te voorzien, dat de te voeren discussien over de wet op de middelen uit niets anders zouden bestaan dan uit een spiegelgevecht, dat den strijd zou voorafgaan, die het volgende jaar moet gevoerd worden. Dit werd dan ook zoo door den Heer van Bosse begrepen, die opmerkte, dat het welligt overbodig kon worden geacht bij deze gelegenheid over dit wets-ontwerp iets in het midden te brengen en die zich dus bepaalde met slechts eenige punten aan te stippen. Hij herinnerde, dat hij zich altijd er tegen verzet heeft, om meer dan 14½ millioen uit de koloniale baten onder 's rijks middelen te rangschikken, ten einde gewone staats-uitgaven te bestrijden, zoolang ten minste die opbrengt steunt op toekomstige koloniale baten. Hij heeft de hoop geuit, dat na het reces ook de belangrijke kwestie nopens de kol. bijdragen zal worden behandeld. Verscheidene andere sprekers hebben vervolgens nog het woord gevoerd. De minister van Financien heeft de onderscheidene bedenkingen beantwoord. Hij heeft de noodzakelijkheid trachten aan te toonen van de bijdrage van 1½ millioen uit de kol. baten ten behoeve van het herstel der marine. Hij heeft, in antwoord op de Heeren Hugenholtz en van Nispen, verklaard dat, als de belastingwetten in Februarij behandeld en afgedaan worden, de nieuwe tarieven nopens het geslagt nog met 1 April kunnen ingevoerd worden. Dit kan echter niet met 1 Januarij aanstaande geschieden, want men moet zich houden aan de bepaling, dat alles in *statu quo* blijft tot na het reces. Wijders heeft de Minister verklaard niet te deelen de grieven, door den Heer Storm tegen de ambtenaren der belastingen ingebragt, en heeft hij op eene vraag van den Heer de Poorter geantwoord, dat er voor alsnog geen voornemen bij de regering bestaat, om in het zegelregt der binnenl. dagbladen verandering te brengen. Ten slotte is het geheele ontwerp nopens de middelen met 53 tegen 6 stemmen *aangenomen*. Tegen de Heeren: Westerhoff, de Lom de Berg, Zijlker, Reinders, van Nispen en Hugenholtz. Deze uitslag is echter, wij herhalen het, van geen staatkundig belang. Vroeger was reeds besloten om eerst na het reces de questie der belastingen te bespreken; het is dus ligtelijk te verklaren, dat, om de gewone dienst niet te stremmen, de middelen bijna zonder tegenstand, dit jaar zijn aangewezen, en de daartoe betrekkelijke wet als een tijdelijke maatregel kan worden beschouwd.

Even zoo dient te worden aangemerkt de goedkeuring van 4°. het ontwerp tot voorloopige vaststelling van Hoofdstuk X (Oorlog) der Staatsbegrooting voor 1858. Het is eerst kort geleden, dat de Tweede Kamer het hooge cijfer der begrooting van oorlog afwees, hetgeen de aftreding van den Baron Forstner van Dambenoy ten gevolge had. Om de dienst gaande te houden, was dus het aanbieden van eene credietwet noodzakelijk, en zij werd dan ook, zonder eenigen tegenstand goedgekeurd. De met 1 Jan. aanst. af te treden Minister van Oorlog heeft echter zijne begrooting niet zelf verdedigd. De Minister van Marine heeft zich van die taak gekweten. Bij de discussie hebben de HH. Thorbecke en Gevers Deynoot de hoop te kennen geven, dat bij de voor te dragen definitieve begrooting een lager cijfer zal worden aangeboden. Het eenige belangrijke, dat zich gedurende deze discussie opdeed, was eene verklaring van den Heer Dommer van Poldersveldt, nopens de laatstelijk plaats gehad hebbende pensionering. Men herinnert zich, dat de Minister van Oorlog, bij de beraadslagingen over zijn hoofdstuk de leden der Kamer had uitgenoodigd, aan zijn departement van de stukken nopens de pensioneringen inzage te nemen. De Heer Dommer van Poldersveldt had aan deze uitnoodiging voldaan en hij verklaarde thans, dat, alhoewel die stukken hem de overtuiging hadden verschaft, dat de Regering in den strikten zin in haar regt is geweest te handelen, zoo als zij gedaan heeft, hij het echter met den baron Forstner niet eens was, dat hij niet anders had *kunnen* handelen. Hij moest ronduit verklaren, dat er geene klagte is, geschikt om eenige vlek op den naam van een achtenswaardig militair te werpen. Onder de klagten behoort ook het *Schrijven*. Spr. herinnerde het gebeurde bij de behandeling van de militaire wetten in 1850. De minister heeft destijds erkend, dat het schrijven, mits in behoorlijke termen, geoorloofd was.

Na de aanneming met algemeene stemmen van de credietwet voor oorlog, is ten slotte met 52 tegen 4 stemmen aangenomen het ontwerp van wet tot afstand van rijks grond te Konstantinopel, in de voorstad Pera. *Tegen* de Heeren Storm, Mackay, Vegilin van Claerbergen en Meylink.

Daarop is de zitting verdaagd tot 9 Februarij 1858, tenzij bijzondere omstandigheden eene vroegere bijeenroeping zouden noodig maken. Nu is het bekend, dat het handels tractaak met Belgie voor den 1sten Febr. aanst. door de beide Kamers der Staten-Generaal moest worden goedgekeurd. Ten gevolge van het genomen besluit, zal derhalve aan deze bepaling geene uitvoering kunnen worden gegeven, en mag men het er voor houden, dat de gemelde termijn van 1 Febr. door de wederzijdsche gevolmagtigden zal worden verlengd.

De Kolonel van Meurs, Directeur van de eerste artillerie-directie, is door Z. M. benoemd tot Minister van Oorlog.

Bij Zr. Ms. besluit van 3 Dec. jl. N°. 73, is aan Dirk de Bruin, buitengewoon veldwachter in de gemeente Avereest, prov. Overijssel, eene gratificatie toegekend, ter zake van diensten, aan de justitie bewezen.

Het *Staatsblad* N°. 124 bevat een koninklijk besluit van den 11den December 1857, waarbij met het oog op art. 31 der wet van den 21sten Augustus 1822 (*Staatsblad* N°. 35) en art. 50 van die van den 26sten April 1852 (*Staatsblad* N°. 93), in verband met de wet van den 11den December 1857 (*Staatsblad* N°. 123), bepalingen worden vastgesteld, omtrent den vrijdom van zout ten behoeve der zeevisscherijen.

Z. M. heeft aan de HH. Mr. R. W. baron v. Lijnden, buitengew. kamerh. en lid van ged. staten van Gelderland, Mr. L. A. J. W. baron Sloet, griffier der staten van Gelderland, en H. F. Fijnje, hoofd-ingenieur van den waterstaat in Gelderland, vergund het aannemen der onderscheidingsteekenen van ridder der orde van den Rooden Adelaar 3de kl., respectivelijk aan ieder hunner door Z. M. den Koning van Pruisen geschonken.

Z. M. heeft eervol ontslagen, A. Paulussen, op zijn verzoek, als burg. van Oud-Vroenhoven, in te gaan met den 1sten Jan. 1858; Mr. N. van de Wall, op zijn verzoek als raadsheer in het Prov. Geregtshof in Gelderland, en zulks onder dankbetuiging voor de diensten door hem in regterlijke betrekkingen aan den lande bewezen; G. G. Ph. L. de San, op zijn verzoek als inspecteur der registratie en domeinen van de eerste klasse, met dankbetuiging voor zijne langdurige diensten als hoofdambtenaar der registratie en domeinen bewezen, en behoudens aanspraak op pensioen; en benoemd tot inspecteurs der registratie en domeinen: van de eerste klasse, den Heer Q. C. Collard; van de tweede klasse, den Heer D. J. L. Heijkoop; van de derde klasse, den Heer M. A. J. Losgert; tot ontvanger van de directe belastingen en accijnsen te Born c. a., den Heer J. J. H. Berden; van de in- en uitgaande regten te Keulsche Barrière, den Heer L. H. J. Thissen; van de in- en uitg. regten te Wezelsche Barrière, den Heer J. H. Antfang; van de dir. bel., in- en uitg. regten en acc. te Wieringen, den Heer L. A. H. Crommelin, te Middelburg.

Z. M. heeft den heer A. J. J. Schmalhausen, op zijn verzoek, eervol ontslagen als ontv. der dir. belastingen en admodiatie van den accijns op de brandstoffen te Maastricht, behoudens aanspraak op pensioen; en voorts benoemd tot ontv. der dir. belastingen en admodiatie van den accijns op de brandstoffen te Maastricht, den Heer A. J. Guljé.

In de vergadering van den raad dezer gemeente, die bijeengeroepen is tegen Woensdag den 16den dezer des middags ten twaalf ure, is o. a. aan de orde gesteld: de behandeling van adressen van bewoners der Plantagie tegen het onlangs genomen raadsbesluit over de wijze van verkoop der gronden aldaar; van adressen van de HH. Braskamp c. s., Westerman en anderen, daartoe betrekkelijk en van het voorstel van eenige raadsleden, de Heeren S. Cool c. s. over dezelfde aangelegenheid.

Bij de herstemming voor een lid der kamer van koophandel alhier, is gekozen de Heer C. Fellinger met 24 van de 32 uitgebragte geldige stemmen.

In den loop der volgende week zullen de werkzaamheden in het genootschap Felix Meritis bestaan in het volgende: Afd. Natuurkunde (Dingsdag), verhandeling over het gebruik van pijlvergiften en vergiftigde pijlen, ook in onze overzeesche bezittingen, door den Heer A. W. M. van Hasselt, van Utrecht; Afd. Koophandel (Donderdag), tweede voorlezing van Mr. H. J. Koenen, over de lotgevallen van den boerenstand hier te lande, gedurende het tijdvak van de republiek, gevolgd door een gemeenzaam onderhoud over de belangen van den Nederlandschen boerenstand, in betrekking tot die van den koophandel; Afd. Muziek (Vrijdag), vijfde concert; Afd. Letterkunde (Zatardag), negende voorlezing van Dr. L. S. P. Meyboom. Alles des avonds ten half acht ure.

In de te Londen uitkomende *Shipping and Mercantile Gazette* leest men de volgende correspondentie uit Parijs: „Het onderwerp van de voortdurende aanwinsten van grondgebied, welke door Holland bij zijne eilanden in den Oost-indischen Arahipel gedaan worden, begint hier opgemerkt te worden. Frankrijk heeft, eenigen tijd geleden zijne aandacht gevestigd op het raadzame om in die streken te koloniseren en zal waarschijnlijk Engeland uitnoodigen navrage te doen naar de aanhoudende maar in stilte plaats hebbende uitbreiding van Hollands magt in die streken.

Een berigt uit Batavia van 25 October, door middel van den telegraaph over Triëst bij de regering ontvangen, meldt dat allerwege in de kolonien orde heerschte, dat de expeditie naar Timor met een gewenschten uitslag bekroond was, en dat de tot die expeditie gebezigde troepen op Java teruggekeerd waren.

* 's GRAVENHAGE, 11 Dec. Heden is ter teregtzitting van het Prov. Geregtshof in Zuidholland voortgezet de behandeling der zaak van den geneesheer H. J. H. Wolff c. s., beschuldigd van het maken van valsche verklaringen en medepligtigheid daaraan tot het plegen van opligting der Hollandsche maatschappij van levensverzekering.

De Heer Mr. A. M. van Stipriaan Luiscius heeft voor den eersten beschuldigde de verdediging voorgedragen en als inleiding doen uitkomen, dat, wat er ook zij van de handelingen van den derden besch. en van hare beoordeeling, de eerste besch. daarmede niets te maken had, immers geene gemeene zaak met den derden had gemaakt. Hij trad vervolgens in een breedvoerig betoog van de drieledige stelling, dat hij zich niet heeft schuldig gemaakt aan de misdaad van valschheid, omschreven bij Art. 162 C. P., omdat: 1°. aan de door hem geteekende verklaringen, *a* nopens den gezondheidstoestand van de overledene J. van Karssen, en *b* de ziekte, waaraan zij is overleden, in het afgegeven *testimonium mortis,* ontbrak het eerste vereischte van ieder strafbaar *faux: altération de la vérité;* 2°. omdat er geen bedriegelijk oogmerk was; en 3°. omdat er geenerlei bewijs aanwezig was noch geleverd is, dat er ten deze bestond mogelijkheid van benadeeling. In de *eerste* plaats heeft zich nu de pleiter beroepen op de door getuigenissen als anderzins gebleken omstandigheden, dat de overledene voor 16 Jan. 1854 niet had geleden aan doorgaande keeltering, of aan ééne dier hevige ziekten (kwalen, die de verzekering op het lijf van zoodanige lijders uitsluiten) en dat althans niet *bewezen* is, dat zij daarmede was behebt; zoodat de catharale ziekte, die de besch. steeds heeft volgehouden, dat de overledene had gehad, en die de deelneming niet uitsloot, volstrekt niet in strijd was met een attest van gezondheid, als behoorende tot die vele ongesteldheden, waaraan een ieder zoo menigmaal is blootgesteld, en die evenwel den naam van gezond behoudt. Bij den besch. bestond *ten andere* geen bedriegelijk oogmerk. Zijne handelingen hebben dit doen zien. Dergelijke en andere verklaringen of certificaten worden zoo dikwijls door geneesheeren of ambtenaren geteekend te goeder trouw, zonder geheel met de waarheid overeenkomstig te zijn, en die worden afgegeven, als er maar geene peremptoire gronden bestaan, om ze te weigeren. De besch. had bij deze attesten niets genoten. Bovendien, gesteld, de attesten waren afgegeven met een misdadig doel, niet iedere verkorting der waarheid, ook zelfs met zoodanig doel, is een *strafbaar faux* in den zin der wet, als zij niet heeft plaats gehad door eene der wijzen en door een der middelen, bij de strafwet voorzien. En nu ontwikkelde hij in de *derde* plaats het betoog, dat er ten deze niet *regtens* bestond mogelijkheid van benadeeling, door de bewering, dat dergelijke certificaten (slechts onderhandsche geschriften) *regtens* niets beteekenen, dat de wet ze niet erkent, dan enkel en alleen in het geval, dat zij geschikt zijn, om van openbare dienst te bevrijden. Hij verklaarde ten slotte met gerustheid de vrijspraak van den 1sten besch. te gemoet te zien.

De Heer Mr. G. J. A. Faber van Amsterdam, heeft vervolgens den derden besch., den wethouder A. Haalbos Lazonder, in eene zeer uitvoerige voordragt verdedigd. Hij stelde op den voorgrond, dat de geheele instructie dezer zaak aanduidt vooringenomenheid en vooroordeel tegen den persoon van dezen besch., en wees daarbij ook op verklaringen van sommige getuigen, en hetgeen ook van elders is bekend, dat er te Schoonhoven sedert lang maar al te zeer bestaan partijen en partijschappen. Hij schetste het karakter van den besch., die gedurende een aantal jaren is geweest lid van den gemeenteraad en door het vertrouwen, dat hij zich had waardig gemaakt, bij de hervorming van het gemeentewezen, tot wethouder was gekozen. Pl. deed uitkomen, dat de Heer Lazonder zich steeds door uitnemende hoedanigheden heeft onderscheiden, in zijne belangrijke diensten, aan de plaats zijner inwoning bewezen als ambtenaar, en te gelijk als trouw echtgenoot en uitstekend vader. Ver van een woekeraar te zijn, heeft hij zich steeds beijverd belangeloos of met de gewone wettige rente menschen te helpen, die werken wilden. Tot dat einde had hij verschillende personen gelden geleend en nu had hij dezen wel in levensverzekeringen laten inschrijven, maar zoo ver ging zijne belangeloosheid, dat, als hij door rente meer ontving dan hij had uitgeschoten, hij het overige aan verschillende gezinnen teruggaf. Alleen verfoeijelijke laster kon dus hebben geleid tot deze vervolging, en om den besch. voor te stellen als falsaris, woekeraar en afzetter. Nadat de verdediger deze beschouwing nader had uiteengezet met gebleken feiten en een beroep op verschillende door den besch. aangegane levensverzekeringen, die volstrekt niet tegen hem pleiten, en waarvan hij geregeld de premie betaalt, kwam hij tot het betoog, dat de besch. bij al die verzekeringen wel degelijk belang had, blijkens de respective schuldbekentenissen, die hij daarvan overlegde van verzekerde personen. Dat er nu geene zoodanige schuldbekentenis van de overledene aanwezig was, lag in de omstandigheid, dat besch. haar en hare ouders jaren lang gekend had en haar gedurende 30 jaren wekelijks *f* 2 had geleend, makende met de interessen een bedrag van ruim *f* 4000, zonder haar te hebben lastig gevallen, omdat zij niet betalen kon. Dat nu de overledene werkelijk aan besch. geld schuldig is geweest, was dan ook door haar eigen man bevestigd, dien men nader goedgevonden heeft als besch. van medepligtigheid van het feit des eersten besch. te vervolgen. Intusschen was het hoofddoel des derden besch. alleen, mits zoo min mogelijk gevaar anderen te helpen. De beschuldiging nu is geheel in gebreke gebleven te bewijzen, dat de besch. is een speculant in levensverzekeringen, zonder belang. Pl. toonde vervolgens door de verklaringen van deskundigen, als anderzins, aan, dat evenmin door den directeur der maatschappij als door den besch. kon worden vermoed, dat J. v. Karssen op 16 Jan. kans had van te overlijden. Tot de juridische behandeling zijnde overgegaan, beriep de verdediger zich op de gronden door zijnen voorganger ontwikkeld, ten betooge, dat er, wat het hoofdfeit betreft, den eersten besch. ten laste gelegd, niet te denken valt aan of sprake is van een strafbaar *falsum.* Hij grondde daarop de bewering, dat, zoo er alzoo geene strafbare valschheid kan zijn geschied in onderhandsche geschriften, de besch. in ieder geval niet *gelijktijdig* kon worden beschuldigd èn van *medepligtigheid* aan die valschheid, èn aan die van *opligting* daardoor. Of er heeft plaats gehad medepligtigheid aan valschheid (en de valschheid zelve is niet gepleegd) of aan die van *opligting*. En ook aan opligting kan hier niet gedacht worden. Spr. wees op het verschil tusschen *dol civil* en *dol criminel.* Waar gehandeld wordt krachtens eene overeenkomst en niet krachtens een daad van eigen rigting, kan nooit aan opligting in strafregtelijken zin sprake zijn. Dit beweerde werd nader gestaafd door het beroep op onderscheidene schrijvers, vele arresten, op de letter en zelfs op den geest der wet. Eindelijk beweerde Pl., dat het regtens niet bewezen is, dat de besch. heeft gebruik gemaakt van valsche attesten, wetende, dat zij valsch waren. Wijzende op de statuten zelve der maatschappij, was hij van oordeel, dat men ook kon verzekeren voor personen, die in een ziekelijken toestand verkeeren, mits niet lijdende aan de daarin opgenoemde ziekten. En nu was het O. M. in gebreke gebleven te bewijzen, dat bij den besch. werkelijk de bewustheid heeft bestaan, dat J. v. Karssen aan zoodanige ziekten heeft geleden tijdens het aangaan harer verzekering. De beschuldiging, dat het *testimonum mortis* valsch zou zijn, kwam in het bijzonder pleiter onbegrijpelijk voor. De bewuste persoon zou gestorven zijn aan keeltering; dat testimonium (volgens de verklaring van den 1sten get. in geen geval van eenige waarde, als wordende slechts uitbetaald op een extract van overlijden uit de registers van den burgerlijken stand) zegt dat zij gestorven is aan *laryngitis* (keelontseeking). Nu vraagt Mr. Faber, is het gemis aan kennis van de wetenschappelijke en abstracte beteekenis van een Latijnsch woord voldoende om iemand, die geen Latijn verstaat, crimineel te veroordeelen? Hij concludeerde insgelijks met vol vertrouwen tot de vrijspraak of het ontslag van regtsvervolging van den derden beschuldigde.

De Heer Mr. H. G. Lagemans heeft hierop verdedigd de 2de, 4de en 5de besch. J. Mengel, huisvrouw van J. van Soolingen, J. van Soolingen en H. den Buurman Lamoree. Ook hij heeft de stelling verdedigd, dat, bij het wegvallen der hoofdbeschuldiging, er geen sprake kan zijn van medepligtigheid bij de drie genoemde beschuldigden aan het feit, den eersten beschuldigde ten laste gelegd. Hij beriep zich insgelijks nader op het door de vorige pleiters aangevoerde, over het gemis van doleuse intentie bij den eersten en den derden besch., zoodat er dus ook niet regtens kon gezegd worden, dat de 2de, 4de en 5de besch. de beide anderen hebben bijgestaan en geholpen in de feiten, die de vermeende opligting moesten doen gelukken. Hij trachtte daarbij nader aan te toonen, dat werkelijk de overledene de bewuste verklaring had geteekend, daarin geleid door de hand der tweede besch., op het verzoek der overledene, en dat de vijfde besch., met het oog op zijnen stand, niet geacht kon worden den aard en de strekking van de gepleegde handeling te hebben begrepen, en volstrekt niet ter kwader trouw de verklaring der overledene mede had onderteekend, geholpen door de hand des vierden, die daarin insgelijks ter goeder trouw is te werk gegaan. Hij wedersprak de verschillende gronden van bezwaar, ten opzigte der drie genoemde beklaagden en concludeerde insgelijks tot hunne vrijspraak of een ontslag van regtsvervolging.

Nadat de advocaat-generaal la Grappe Dominicus had gerepliceerd en de Heer Luïscius namens de verdediging verklaard had te persisteren bij de gronden van defensie, is de uitspraak bepaald op aanstaanden Vrijdag des morgens ten 10 ure.

* LEIDEN, 12 Dec. Heden is alhier tot Doctor in de Regten bevorderd, de Heer J. van der Jagt, geb. te 's Hage, na verdediging van Theses Judicae Inaugurales. Vervolgens tot Doctor in de Heelkunde, de Heer J. J. E. Bentfort, Med. et Art. Obst. Doctor te Doetichem, na verdediging van Theses Argumenti Chirurgici.

* PURMEREND, 12 Dec. Door eene vergadering van kiesgeregtigden zijn heden tot candidaten voor een lid der Provinciale Staten, kiesdistrict Purmerende, gekozen, de Heeren Mr. L. C. F. Gasinjet, burgemeester te Purmerend, en H. Boonakker, candidaat-notaris in de Rijp.

HANDELSBERIGTEN.

BEURSBERIGT VAN AMSTERDAM.

THEE prijshoudend, met eenige vraag voor behoefte, doch zonder omzettingen.

TABAK: Ten gevolge van de meerdere geneigdheid, om tot de thans bestaande prijzen te koopen, zoowel als door meerdere toenadering van eenige houders, werden in de afgeloopen week verkocht 295 v. Maryland, aangevoerd per Falmouth, Mary Ann en Leontine. In de overige soorten hadden er geene afdoeningen plaats.

Tegen 16 dezer zijn in veiling aangeslagen 140,000 st. Manilla en 20,000 st. Havana Sigaren, 101 cer. Havana Tabak, 45 p. Laguayra en 100 p. Java.

De voorraad in de eerste hand bestaat thans uit 2205 v. Maryland, 14 v. Virginy, 11 v. Kentucky, 2877 p. Java, 666 p. Manilla, 769 p. Brazil, 150 cer. Havana, 46 p. Portorico en 2550 cer. Domingo.

RUWE SUIKER met meer handel, men heeft afgedaan 2100 cranj. Java zeemonster N°. 15, per Jacob Roggeveen, a *f* 37; 500 cranj. N°. 14½, per Mary en Hillegonda, a *f* 36½ voetstoots; 315 kann N°. 8, a *f* 30½ en 140 cranj. N°. 11, a *f* 35. Van Surinaamsch vonden verschillende partijtjes nemers van *f* 26½ a 29. In de notering der prijzen is geene verandering. Van Havana Suiker werd nog de afdoening bekend van 800 kisten per Havana Packet, tot geheimen prijs.

GERAFFINEERDE SUIKER: Het artikel is stil en onveranderd; bij het gevorderde saizoen vertoont zich weinig of geen kooplust.

METALEN: De daling van Banca-*Tin* heeft in de laatste acht dagen nieuwe vorderingen gemaakt, en tot *f* 65 werden ca. 2000 bl. afgedaan. De stemming blijft flaauw en tot dezen prijs wordt het artikel thans vergeefs aangeboden. Met *Koper* is het mede flaauwer gestemd ten gevolge der daling van 1½ p. die het artikel in Engeland ondervond; er is niets omgegaan en voor Dronth. is de laatstgenoteerde prijs niet te bedingen. *Lood* zeer stil en geneigd tot daling.

Ter beurze zijn heden nog afgedaan 100 bl. Banca-*Tin* a *f* 63.

Er waren deze week minder aanbiedingen van Haver, waardoor de prijzen weder iets lager zijn: 83, 85, 87 ℔ blanke dikke *f* 145 a 150; 90, 92 ℔ het mud a *f* 4.15 a 4.25; Paardenboonen zijn van *f* 6½ a 6¾ verkocht.

ROTTERDAM, 12 Dec. Van Rogge verkocht: 143 ℔ Petersb. *f* 162.

SCHIEDAM, 12 Dec. Van Rogge verkocht: 143 ℔ Petersb. *f* 163 6/w. Koersche Garst is tot *f* 175 verhandeld. Moutwijn *f* 12½; Genever *f* 18; Amst. Proef *f* 19¼.

LEYDEN, 12 Dec. *Boter* 1ste kwaliteit *f* 1.17½ a 1.32½, 2de kwal. *f* 0.90 a *f* 1 per Ned. ℔.

BERLIJN, 11 Dec. *Rogge* flaauw en lager verkocht, in loco 38½ a 38 th. betaald. — *Raapolie* zeer vast en vooral op korten termijn beter betaald.

STETTIN, 10 Dec. Tarwe, loco 58 a 62 rd.; voorjaar 63. Rogge, loco 36 a 36¼ betaald; Dec. 36; voorjaar 40½ betaald. Raapolie, loco 11¾; April—Mei 12¼ betaald.

GENUA, 7 Dec. *Koffij* weinig begeerd — *Suiker*: Brazil zonder omzet, geraffineerd iets lager wegens ontvangen toevoeren. — *Indigo's* zonder vraag, doch gesouteneerd. — *Huiden* stil, en prijzen nominaal. — *Katoen* onbegeerd. — In *Wol* hadden eenige verkoopen plaats tot verlaagde prijzen. — *Rijst* blijft geanimeerd, daar de houders op nieuw lagere prijzen aannemen. — *Granen* zeer flaauw, Berdianski tarwe 50 c. en harde dito 1 fr. lager. De omzet bedroeg 16280 hectoliters.

ODESSA, 30 Nov. In de laatste dagen is in *Granen* ten gevolge van betere berigten van Londen en Marseille meer omgegaan. Men heeft hier gekocht 18,000 tz. Irka Tarwe van 7½ a 8¾ R.; 10,000 tz. zachte Pools. van 6.70 a 8¼; 3000 tz. harde tot 9.50 a 9.80; 5000 tz. Garst tot 3.50; 2500 tz. Haver tot 3.10 en 2000 tz. Lijnzaad a 10 R.

Fondsen en Beurstijdingen.

LONDEN, Vrijdag 11 Dec. Consols op tijd 91¾ a ⅞; Braz. 5 pCt. 97 a 99; Dito 4½ pCt. 93 a 95; B.-Ayres 86 a 88; Denem. 3 pCt. 83 a 85; Dito 5 pCt. 100 a 102; Russen 4½ pCt. 96 a 97; Dito 5 pCt. 104 a 106; Mexik. 3 pCt. 18¾ a 19; Venez. 4½ pCt. 25 a 27; Dito Uitg. 1¼ pCt. 9 a 10; Grenada 3 pCt. 17½ a 18½; Dito Uitg. 5 a ¼; Nieuwe Ecuador 13 a ½; Dito Land-Warrants 3 a ¼; Peru 4½ pCt. 76 a 77; Dito 3 pCt. 51 a 53; Dito Dollar Bonds 4½ pCt. 52 a 54; Holland 2½ pCt. 62½ a 63; Dito 4 pCt. 96 a ½; Dito Rijnspoorweg 6 a 5½ disc.; Spanje 3 pCt. 40¾ a 41¼; Dito 1½ pCt. 25 a ⅛; Dito Coup. Cert. 4¾ a 5; Dito Amortis. 5¾ a 6; Portug. 3 pCt. 43¾ a ¾; Sardinie 5 pCt. 85 a 87; Turksche 6 pCt. 92¾ a 93; Dito 4 pCt. 99¾ a 100. — *Wissel:* Amst. k. z. *f* 11.18 a 19; Dito 3/m. *f* 12.3.

De Engelsche fondsen, geopend in eene willige stemming op het heden ontvangen gunstigere nieuws uit Indie en de groote terugvloeijing van geld in de bank, verflaauwden in den loop der beurs op het bekend worden van onderscheidene handels-faillissementen. Van vreemde fondsen waren Turksche williger, Russische en Spaansche iets lager, de overige hebben weinig gevarieerd.

Volgens de officiele prijscourant is gedaan: Consols op tijd 91⅞, 92, 91⅞; 3 pCt. Mexic. 18⅞; 3 pCt. Portug. 43¼; 5 pCt. Russen 105½, 104½, 105; 3 pCt. Dito 96½; 1½ pCt. Spanje 25; 6 pCt. Turksche 93, ¼, 92¾; 4 pCt. Dito 100, 99¾; Rijnspoorw. 7¼ £.

De met de Mexik. paketboot aangevoerde dollars zijn a 60⅞ d. verkocht en de baren a 62⅛ d. per once, hetwelk ⅛ d. hooger is dan de verkoop van het zilver der vorige paketboot.

De betaling der op 1 Jan. aanst. verschijnende dividenden van de 3 pCt. Consol. en 3 pCt. Deferred Spaansche Obligatien is heden door het Spaansche financiele agentschap te Londen aangekondigd.

Voor de op 1 Jan. aanst. mede verschijnende coupons der 3 pCt. Binnenl. Spaansche Obligatien, zal bovengemeld agentschap wisselbrieven op Madrid afgeven.

ROTTERDAM, Zaturdag 12 Dec. (Slotkoersen). Werk. Schuld 2½ pCt. ...; Dito 4 pCt. 94⅛; Belg. bij Rothschild 49¾; Portugal 3 pCt. 42¾; ... nieuwe 42½; Russen 6de Serie 96¾; Metall. 5 pCt. 70⅛; Dito Zilver 63¼; Dito Nat. 72⅝; Dito 2½ pCt. 36⅝.

Scheepstijdingen.

Gepraaid, 31 Oct.; op 13° 36' N. Br. en 25° 52' W. L.: Een schip toonende onderscheidingswimpel, N°. 3870, om de Zuid koersende. — 10 Nov.; onder de Linie: Nederland, van den Berg, Amst. n. Bat.

De Engelsche bark Waterloo, kapt. Buikes, van Bombay naar Bremen, bij Texel gestrand en zal weg zijn, doch het volk gered en te Cuxhaven aangebragt.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 12 Dec.; Maria Cathasina, Poel, Bat., vertr. 6 Aug. — 14 Dec.; Octaviana, Valdez, Gigon.
VLIE, 9 Dec.; Theodora Henriette, de Vries, Newc.
HAMBURG, 11 Dec.; Industrie, Puister, Oporto.
CUXHAVEN, 10 Dec.; Harmonie, Tobbens, Sunderland. - Johanna, Lindeman, id.
STRAALSUND, 5 Dec.; Flora, Zaag, Londonderry.
ARENDAL, 30 Nov.; Foreningen, Sörensen, Amst. - Olga, Furst, id.
FAABORG, 9 Dec.; Helene, Schade, Holland.
HOLTENAU, 8 Dec.; Twee Gebroeders, Butter, Dantzig n. Rendsburg.
LONDEN, 11 Dec.; Ranger, S., Harlingen.
DEAL, 11 Dec.; St. Catharina, Folgering, Londen n. Bahia.
LAWESTOFF, 10 Dec.; Elsina Geertruida, Mulder, Newc. n. Sevilla.
SHIELDS, 10 Dec.; Boreas, de Boer, Harl. - Tweelingen, v. d. Laan, Lijbon. - Fenna Catharina, Zimmerman, Petersburg.
CARTHAGENA, 3 Dec.; Elsina, Brouwer, Cardif, (is vijf dagen in quarantaine gesteld, omdat in de gezondheidspas vermeld is, dat Cardif met ... deele der wereld in verbinding staat).
BATAVIA, voor 25 Oct.; Azia, Abrahams Jr., Amst. - Baltimore, Brakke, ... - Zeemeeuw, Kayser, id. - Burgemeester van Reenen, van der Meer van ...ffler, Hong-Kong. - Johanna Alida, Visman, Genua. - Louisa Maria, Tebbes, Londen.
STRAAT SUNDA, voor 25 Oct.; Immagonda Sara Clasina, Rademaker, Newcastle n. Singapore. - Koning Willem III, Zeijlstra, Liverpool n. Bat.

UITGEZEILD.

TEXEL, 12 Dec.; 3 Gebroeders, Visser, Londen. - Leoant, Tolner, Avontuur. 13 Dec. Maria, Menzes, Newc. - Dove, Robinsod, id. - Lustre, Williams, id. - ... Legaard, Fredeiksstad. - Gausta, Koss, id.
VLIE, 9 Dec.; Nicoline, Hansen Kopenhagen. - Gezina, Pronk, Avontuur.
HELVOETSLUIS, 12 Dec.; Hendrina, Pomper, Bat. via Brouwershaven. - Amsterdam, S., Marseille. - Magnet, S., Londen. - Anna, S., Grangemouth. - Scheephandel en Zeevaart, den Breems, Newc.
BRIEL, 12 Dec.; Columbine, S., Londen. - Regenboog, S., id.
BROUWERSHAVEN, 12 Dec.; Schelde, Wilton v. Reede, Rott. n. Bat. - ...derode, van Waning, id. n. id., liggen bij de vuurtoren, van Wester-Schouwen ten anker.
EMDEN, 6 Dec.; Aaltje, Visser, Nordernei.
LEER, 30 Nov.; Margaretha, Mulder, Gron. - Jantje, Forma Jr., Delfzijl.
FALMOUTH, 10 Dec.; Phoebe Dunbar, Tucker, Akyab n. Amst.
NEWPORT, 9 Dec., Cornelia Mathilda, Snoey, Point de Galle. - Maga... Koster, Rio Janeiro.
LIVERPOOL, 9 Dec.; Pigeon, Douwes, Antw.
HULL, 10 Dec.; Hermine, Elise, Kooy, Konstantinopel.

Rivier-Berigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN.

J. Stumm, Frankfort No. 14, n. Frankfort. - W. Huppert, Maintz N°. 5, Maintz - J. Noll, Stad Mannheim, n. Mannheim. - H. Berns, Cöln N°. 13, Keulen. - H. Hoogeweg, de Hoop, n. Dusseldorp.
ARNHEM, 12 Dec. Rijnhoogte 1 p. 4 d., onveranderd.
KEULEN, 12 Dec. Rijnhoogte 2 vt. 10 d. Keulsch (3 vt. 1 d. Rijnl.)

Cargo-Lijsten.

ROTTERDAM.

BATAVIA, Constance, Borcherts: 3595 b. Koffij, 1767 kr. Suiker, 75 v. Noten, 84 v. Foelie, 307 k. Indigo, 1247 sch. Tin, 2317 b. Bindr., N. H. M.

Aangekomen Passagiers.

SURINAME, Anna, Bos: de Heeren Ida Silva, de Jong en Mej. Marten.

LAATSTE BERIGTEN.

PARIJS, Zaturdag 12 December.

Het in den *Moniteur* van heden opgenomen Keizerlijk besluit, waarbij aan het ministerie van binnenl. zaken een crediet van een milioen fr. wordt geopend, welke gelden moeten strekken, deels ten behoeve van den aanleg van werken van algemeen nut, deels om over de bureaux van weldadigheid verdeeld te worden, is vergezeld van een rapport des Heeren Billault, minister van binnenl. zaken, waarin deze doet uitkomen, dat de geldcrisis in het buitenland eene vermindering van den arbeid in Frankrijk heeft doen ontstaan. Het voormelde crediet wordt verleend ter verligting van den nood der arbeidende klasse, met name in het departement Ardêche, alwaar bovendien door de overstroomingen veel ellende heerscht.

Bij een ander besluit, in het officiele blad voorkomende, wordt aan den Heer Edgar Ney de titel verleend van Prins van de Moscowa.

ZANTE, 6 Dec. *Krenten* voortdurend stil en zonder vraag, de houders verschepen evenwel bij voortduring naar Engeland.

PER TELEGRAAF.

WEENEN, Zaturdag 12 Dec. Metalliek 80¼; Nationale 83; Loten 107¼; Bank-Actien 976. — Wissel: Londen 10.35; Parijs 125¼.

FRANKFORT, Zaturdag 12 Dec. Metalliek 5 pCt. 73⅝; Dito Nat. 76; Spanje 3 pCt. 35¾; Dito 1¼ pCt. 24⅝.

PARIJS, Zaturdag 12 Dec. Fransche 3 pCt. 66.75; Spanje 3 pCt. 37; Dito 1½ pCt. 25; Fransch-Oostenr. Spoorweg 675; Fransche Cred. 730.

MADRID, Vrijdag 11 Dec. 3 pCts. 39¼; 1¼ pCt. 26¾

ANTWERPEN, Donderdag 12 Dec. Metalliek 73⅛; Dito Nationale 84; Spanje 3 pCt. 35¾; Dito 1¼ pCt. 23⅞.

TEXEL, HEDEN, Zondag 13 Dec.; binnen: Liora, van Os, Rio Janeiro. - Anna, Bos, Suriname. Cornelia, Doojers qq, Portorico. — Gezien bij Wight: eene Nederl. bark, toonende de Rotterdamsche vlag met N° 248.

EFFECTEN-SOCIETEIT TEN 3½ URE.

AMSTERDAM, Zondag 13 December.
Geene affaire.

ADVERTENTIEN.

NED. RHIJN-SPOORWEG.

De Directie brengt ter kennis van den Handel, dat bij de **VRACHT** van alle VRACHT- en KOOPMANSGOEDEREN, zoowel voor het Binnen- als voor het Internationaal verkeer, algemeen tijdelijk heeft **VERHOOGD**, als volgt:

a. De gewone Vracht- en Koopmansgoederen in het Binnen- en Internationaal verkeer, met Vijftig Percent, bij partijen van minstens 100 Centenaars, en met Honderd Percent bij mindere hoeveelheden.

b. De IJlgoederen in het Binnenverkeer tot het dubbele der verhoogde Vracht.

De Vracht der Internationale Ylgoederen, met de onlangs voor partijen van minstens Honderd Centenaars, daarin gebragte wijziging, ondergaat geene verhooging; evenmin het Internationaal Tarief voor het vervoer van Steenkolen en Coke en van Vee, het Locaal-Tarief tusschen de Stations Elten en Emmerik, en het Tarief voor het vervoer van Vee in binnenverkeer.

Bovenstaande bepalingen treden in werking op den 21sten December 1857.

AMSTERDAM, 12 December 1857. **DE DIRECTIE.** (20746)

SALON DES VARIETES, in de Nes. Maandag 14 December. Eene Tweede Voorstelling van: *Rijken en Armen,* drama in 6 bedrijven, naar het Fransch. Voorafgegaan door de Werkzaamheden van den Heer JOSEPH MENEUX, bijgenaamd *DE GOM-ELASTIEKE MAN.* Entrée 75 Cts. in vertering. (8 ure.) **J. E. DUPORT.**

FELIX MERITIS.

In de afdeeling *Koophandel* dezer maatschappij trad jl. Donderdag als spreker op Mr. H. J. Koenen, die eene eerste voorlezing hield *over de opkomst, de lotgevallen en belangen van den Boerenstand hier te lande.* Hij herinnerde aan de in voorgaande jaren door hem gehouden voordragten, waarin hij reeds het nu ter behandeling gekozen onderwerp had ter sprake gebragt, en gewezen op het innige verband, hetwelk er bestond tusschen nijverheid en landbouw, alsmede op het belangrijk aandeel dat de landbouw heeft aan den invoer en uitvoer. Vroeger heeft hij de landbouw en veeteelt beschouwd in verband tot de nijverheid, thans zal hij zich meer bepalen tot den boerenstand zelven. In zijne latere voorlezing zal hij aantoonen, dat de boer is een lid van den handelsstand en het naauwe verband doen uitkomen, dat er is tusschen landbouw en handel.

Hij zal niet wijzen op den boerenstand buitenslands, maar zich bepalen tot den Nederlandschen boër, die hoofdzakelijk werk maakt van gras, melk, kaas en boter; ook de warmoezierderij en de tuinbouw kan daartoe gerekend worden. Ooft- en bloemteelt zijn meer een tak van nijverheid en heeft hij reeds vroeger in verband daarmede behandeld. Reeds in zeer vroegen tijd moet hier in onze streken de landbouw zijn beoefend, gelijk blijken kan door de in den Kattenpolder gevonden ploeg. Spr. zal echter niet opklimmen tot die in de nevelen der oudheid gehulde tijden; hij zal zelfs niet nagaan den toestand van den landbouw alhier, zoo als Tacitus dien heeft beschreven. In later tijden, onder Frankische heerschappij, had men hier reeds weiders; de landbouw evenwel werd toen minder in de zeeprovinciën dan aan de Rijnoevers beoefend. Ten tijde van Karel den Groote echter schijnt de landbouw hier zich meer te hebben uitgebreid en op de ontginning der landen hadden de kloosters een buitengemeen grooten invloed; vooral was dit in Friesland het geval, hetgeen nog blijkbaar is uit de namen van vele dorpen in dat gewest en in Groningen. Hij ging den invloed na dien de, tijdens Karel den Groote tot Hendrik den Vogelaar, nog bestaande slavernij op den landbouw heeft gehad en vestigde de aandacht op de Christen-koloniën door priesters gesticht, die slaven kochten, aan welke zij de vrijheid gaven, en dit als een godegevallig werk den geloovigen aanbevalen. Onder de Carolingische heerschappij had men hier te lande geen boerenadel zoo als in Zwitserland, en onder de regering van keizer Otto waren Utrecht, Gelderland en de meeste onzer provincien nog onbebouwd, terwijl in Brabant, Vlaanderen en Henegouwen de landbouw bloeide. In de 12de eeuw had men in Holland drie standen: de edelen, de welgeboren lieden en de generfden, die als ware het aan den grond, waarop zij geboren werden, verbonden waren. Hier bleef de lijfeigenschap minder lang in stand, ofschoon de boeren nog aan vele vroon- of heerendiensten onderhevig bleven, zooals de verpligting voor de onderhoorigen van Egmond om voor den landheer te visschen, of op karren vrachten te vervoeren, blijkbaar uit de benamingen van vroonvisch en riem- en zweepgeld. De Nederlandsche volkplantingen, welke in de 12de eeuw zich in Duitschland vestigden, waren ook daar meer vrij. Zij betaalden tienden en leenpenningen en hadden eene eigene regtspleging, van waar in het oud-Duitsche regt is ontstaan het verschil tusschen Meyer recht en Holländer recht. De onlusten, hier uitgebarsten na het vertrek van Willem II naar Duitschland, toen hij tot Roomsch Koning was verheven, leveren duidelijk bewijs van het streven der boeren naar vrijheid en zelfstandigheid. Het verbond der Westfriezen, Kennemers en Waterlanders, in 1268, tegen de edelen en om eigen bestuur te erlangen, kon men als een voorspel beschouwen van den boeren-oorlog. Vele edelen maakten van die gezindheid der landlieden gebruik en Gijsbert II van Aemstel stelde zich aan het hoofd der boeren en trok met hen naar Abcoude en Breukelen tegen de hem vijandige edelen. Inzonderheid waren de boeren in het Sticht tegen de verdrukking der edelen verbolgen; zij maakten zich van Utrecht meester, verjoegen de edelen en wilden hunne goederen verdeelen, doch de kort daarop gevolgde wederinneming van Utrecht, door de edelen met graaf Floris, verijdelde dit voornemen en bragt alles tot den ouden toestand terug.

In het Gooi was ook reeds vroeg meerdere vrijheid, daar had men de embgooijers gelijk in Friesland de eigenerfden, waaraan waarschijnlijk de overlevering van een onder Karel den Groote reeds toegekende staatkundige vrijdom haar oorsprong te danken heeft. Ofschoon lijfeigenschap ten platten lande aan dien tijd eigenaardig was, had men in het Gooi toen reeds vrije luiden, die geene schotgelden betaalden, maar koptienden, die twaalf nachten na kermis werden betaald. Er bestond daar toen dus reeds een soort van leenverband. In de overige gewesten was de vrijheids-ontwikkeling langzamer. De toestand was er beter voor de heerschappij der edelen en geestelijken. De hofhoorigen hadden vele lasten te voldoen en veelsoortige diensten te verrigten. Zij werden door zware rente en woeker gedrukt, en moesten van alles tienden betalen. De opkomst der boeren heeft niet weinig bijgedragen tot den bloei der steden, vermits velen zich het poorterregt kochten, ten einde alzoo stads-burgerschap, gelijk staande met staats-burgerregt, te verwerven, hetwelk Willem IV had ingesteld, om tot evenwigt te strekken aan de weelde van den boerenstand. Dit vond veel bezwaar bij de Heeren, doch Philips de Goede bevestigde de boeren in dit regt. De twisten der Hoekschen en Kabeljaauwschen oefenden op den landbouw een ongunstigen invloed, terwijl men de maatregelen der Vorsten uit het Oostenrijksche huis ten aanzien der munt, als de hoofd-oorzaak kan beschouwen der onlusten door het zoogenaamde kaas- en broodvolk gepleegd, hetgeen duidelijk wordt door de verklaring welke Bilderdijk geeft aan de zinnebeelden, welke het op zijn vaandel had gesteld. In den tijd van den boeren-oorlog bloeiden in Nederland reeds landbouw en veeteelt. Men had er aanzienlijken handel, vooral op de vee- en jaarmarkten. De paardenmarkt te Valkenburg en de jaarmarkt te Schoorl werden door kooplieden uit verre streken bezocht. De Friesche paarden waren in Italie voor statiepaarden zeer gezocht en de runderen van Holland werden als de schoonste geroemd. Te Assendelft had men te dien tijde 40,000 melkkoeijen. Ook in Gelderland was de veeteelt zeer gevorderd en van Denemarken werd het vee tot de weiding, naar de Betuwe gezonden. De landbouw was toen evenzeer uitmuntend, hetgeen blijkt uit de schetsen door Guicciardini en andere schrijvers van dien tijd geleverd. Tot de boeren moeten ook de veenboeren worden gerekend, en dat de veenderijen reeds vroeg uitgebreid en aanzienlijk waren, blijkt uit de namen van vele plaatsen als Zutphen (Zuidveen), Overveen, Veendam, enz. Het is ook niet ten onregte genoemd het eerste en oudste fonds van Nederlands rijkdom. Van den toestand des landbouws in het tijdperk van lijfeigenschap en onderhoorigheid een parallel trekkende met den toestand daarvan in de tegenwoordige staten waar nog slaven zijn, komt men, volgens Spr., tot het resultaat, dat door vrijheid en vlijtige arbeid, de bloei van landbouw en veeteelt wordt bevorderd, en dat er geene bedrijven zijn, die zoozeer begunstiging en vrijheid behoeven.

Daarna had, onder de leiding van den Heer Koenen een gemeenzaam onderhoud plaats. Het onderwerp, door hem daartoe gekozen, was: *De toestand der landbouwende en veehoedende volksklasse in de oude staten, inzonderheid in Griekenland en onder de Romeinen.* Het was hem voorgekomen, dat ofschoon weinig behandeld, dit onderwerp toch wel overweging verdiende. De landbouw was in den tijd vóór Christus krachtig bevorderd, zelfs vorsten hebben werken er over geschreven, en toch was de boerenstand toen nooit gelukkig. Dit meent hij te moeten toeschrijven bij de Oostersche volken aan het bestaan der kasten en in de Westelijke Staten zat het kwaad in de slavernij. Dat daarbij de landbouw niet kon bloeijen en zich ontwikkelen, dit wordt door het voorbeeld van Griekenland, Italie en Carthago bevestigd, waar het den landbouw aan geene begunstiging heeft ontbroken. Hij beriep zich op Columella, die in zijn werk *de Re Rustica* de slavernij beschouwt als de kanker, welke aan de ontwikkeling van den landbouw knaagt. Een der leden verklaarde zich grootendeels met de zienswijze van den Heer Koenen te kunnen vereenigen, doch gelooft niet, dat slavernij vroeger schadelijk op de ontwikkeling van den landbouw heeft gewerkt. Wanneer men de geschiedenis van den landbouw nagaat dan ziet men, dat de menschen eerst veehoeders en jagers en later eerst landbouwers werden, er moest een prikkel, een zekere dwang zijn, die hen daartoe noodzaakte. In China was geen slavernij, maar daar bestaat een zekere tucht en dwang tot arbeid. Hij acht dat aanvankelijk eene zekere overmagt nuttig heeft gewerkt en dat later, nadat de mensch aan arbeid gewoon was, hij zich daardoor in zijne vrijheid gelukkig kon gevoelen. Hij is van oordeel dat het beginsel van overheersching tijdelijk nuttig is geweest voor den landbouw. Een ander lid achtte het moeijelijk het onderwerp in zijn geheelen omvang te behandelen. Hij vindt de vergelijking door den vorigen spreker gemaakt, tusschen China en Griekenland niet juist. Men moet letten op de nevenpunten. In Griekenland bestond vrijheid tot het kiezen van een beroep, maar men was niet verpligt dit met eigen handen uit te oefenen; thans is dit hier ook het geval. Uit Xenophon's Οἰκονομικός blijkt dat velen het landbouw bedrijf oefenden en er voordeel van trokken; maar dat er velen waren, die dit ook zouden hebben gedaan, doch te weinig kapitaal bezaten om zich de noodige gereedschappen en vee aan te schaffen, hetgeen men ook thans in de Haarlemmermeer kan zien; terwijl weder anderen te veel geld hadden en zich om de zaak niet bekommerden; zoo gaat het ook bij ons. Ofschoon een vijand van de slavernij, kan hij echter daaraan dien nadeeligen invloed op den landbouw in de oudheid niet toeschrijven, integendeel meent hij dat in Griekenland en Sicilie de landbouw het meest bloeide toen slavernij er bestond. Hij is van oordeel dat de achting, waarin de landbouw in de oudheid stond, tot diens bloei is bevorderlijk geweest, en dat het verval dagteekent van den tijd toen die stand minder geacht werd. Te Rome had men geene klassen, daar was ieder burger. De achteruitgang werd veroorzaakt doordien tijdens het keizerrijk de landverdeeling werd uit het oog verloren, en gelijk Plinius zegt, de groote landgoederen hebben Italie tot ondergang gebragt.

Een derde lid kan niet aannemen dat in den ouden tijd de slavernij de ontwikkeling van den landbouw heeft in den weg gestaan. Buiten Europa is de landbouw geen geminachte stand; in Indie is de derde kaste die der landbouwers, en staat zij gelijk met onzen vrijen middelstand. In het Oosten is dwang voor den landbouw minder noodig dan in ondankbaarder landstreken. In Rome zocht hij het verval van den landbouw in den krijgsgeest; want de volken, die naar krijgsroem haken, koesteren minachting voor den landbouw, terwijl tevens door de groote legers het platteland wordt ontvolkt. De Heer Koenen kon den eersten spreker niet toegeven dat eerst de menschen waren geweest veehoeders en jagers. De H. Schrift toch geeft ons te kennen, dat landbouw was het aartsvaderlijke bedrijf bij uitnemendheid. Het rondzwervend leven beschouwt hij reeds als een verval. Hij kan ook niet toestemmen dat dwang en overheersching nuttig zijn voor de ontwikkeling van den landbouw. Hij kan geenszins deelen de meening dat de krijgsmansgeest minachting voor den landbouw verwekt en wijst op het voorbeeld van Romeinsche veldheeren, die, nadat de oorlog geëindigd, was het zwaard voor den ploeg verwisselden. Hij beroept zich op Plinius (Hist. Nat. lib. XVIII, C. IV.), om te betoogen dat het verval en de verachtering van den landbouw te Romé toe te schrijven is daaraan, dat de veldarbeid door slaven (vincti pedes, damnatae manus, inscriptique vultus) werd verrigt en ook aan de toenemende weelde en de uitgestrekte landgoederen, welke louter tot weelde ingerigt en inproductief waren. Hij erkende de waarde van vele der gemaakte aanmerkingen, maar vindt zijne meening, dat slavernij nadeelingen invloed op den landbouw oefent, niet gerefuteerd. Hij moet er ook nog bijvoegen dat Romein noch Griek de bespiegelende wetenschappen op den landbouw toepasten; deze aanmerking hebben reeds Plinius en Columella gemaakt.

Nadat de onderscheiden sprekers hunne meening nog nader hebben toegelicht en uiteen gezet, waaruit duidelijk bleek, dat allen het eens waren, dat de slavernij een kwaad was, hetwelk teregt door Ampère *la lèpre de l'antiquité* was genoemd, doch dat zij niet konden toegeven, dat daaraan het verval van den landbouw bij de oude volken was toe te schrijven, besloot de Heer Koenen het gemeenzaam onderhoud door het voorlezen van twee plaatsen uit Plinius, strekkende om zijne meening te staven.

INGEZONDEN STUKKEN.

OPLEIDING VAN ONDERWIJS.

In art. 12 der Wet op het Lager Onderwijs is de opleiding tot onderwijzers op de lagere scholen van rijkswege bepaald. De inrigtingen daartoe zullen zijn: ten minste twee rijkskweekscholen en normaallessen aan eenige der meest voortreffelijke scholen. Nog wordt hier bijgevoegd, dat de opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen op de lagere scholen zoo veel mogelijk van rijkswege bevorderd zal worden. Deze laatste bepaling is van veel belang. De opleiding aan kweekscholen toch, hoe noodig en goed, is voor het geheel geenszins voldoende. Hoe zullen twee of drie van deze inrigtingen de vorming en opleiding van alle aankomende onderwijzers voor hare rekening kunnen nemen? Maar al wilde men ook *elf* in plaats van twee kweekscholen oprigten, dan zou nog steeds een klein getal kweekelingen daarvan gebruik kunnen maken, zonder de gewone scholen van de noodige hulp te berooven.

Evenmin als de kweekscholen zijn de normaallessen aan de gewone scholen voor deze opleiding voldoende. Men weet natuurlijk nog niet, hoe de regering deze lessen denkt in te rigten; maar hoofdzakelijk zullen ze wel moeten dienen tot oefening in de theorie en praktijk van het onderwijs. Dat ze daartoe kunnen medewerken, valt evenmin te betwijfelen als dat ze tot de wetenschappelijke vorming der onderwijzers weinig kunnen toebrengen. Zullen er dus in het vervolg degelijke en bekwame onderwijzers voor alle scholen te vinden zijn, dan moeten er niet alleen voor onderwijzeressen, maar ook voor onderwijzers nog meer gelegenheden ter opleiding voorhanden zijn, en daarom houden wij het laatste lid van genoemd art. van het uiterste belang. De vraag is nu, hoe de regering buiten de genoemde inrigtingen deze opleiding zou bevorderen. Wij willen volstrekt niet gehouden worden, haar in de uitvoering dezer bepaling den weg aan te wijzen. De wensch alleen, om een enkel steentje aan 't gebouw van ons schoolwezen toe te brengen, deed ons hierover opzettelijk nadenken en onze gedachten aan de betrokkene autoriteiten ter beoordeeling aanbieden.

Naar onze wijze van zien kan de regering hieraan vooreerst bevorderlijk zijn, door toelagen aan provinciale kweekscholen en beurzen aan veelbelovende jongelingen toe te kennen. Hierdoor zou het oprigten van zulke scholen zoowel als het bezoeken van deze aangemoedigd worden. En niet alleen voor de vaste kweekelingen, maar ook voor de hulponderwijzers en kweekelingen op de gewone scholen in den naasten omtrek zijn zulke inrigtingen van het grootste belang. Hoe veel goeds zij echter kunnen uitwerken, zij kunnen in de behoeften van allen niet voorzien. Om dus niet eenigen ten koste van de overigen te bevoorregten, moeten er maatregelen worden genomen, dat de opleiding van allen van rijkswege bevorderd worde. Dit zal wel het best kunnen geschieden door eene goede keuze van de district-schoolopzieners en aan dezen tot pligt te stellen, voor de opleiding der aankomende onderwijzers in hunne districten zorg te dragen. Hiertoe zal men zooveel mogelijk schoolopzieners moeten benoemen, woonachtig in hunne eigene districten. Volgens art. 55 moeten de schoolopzieners de bijeenkomsten der onderwijzers bevorderen, en, zoo veel mogelijk bijwonen. Die schoolopzieners, welke zelden of nooit de vergaderingen der onderwijzers bijwonen, behooren niet weder in aanmerking te komen. Eene herbenoeming van dezulken zoude natuurlijk eene bittere teleurstelling voor de onderwijzers zijn. Ook zullen de provinciale inspecteurs verpligt zijn, onderzoek naar de werkzaamheden der schoolopzieners te doen en de onderwijzers mogen billijkerwijs vragen, dat de schoolopzieners in dezen aan de wet voldoen, hunne vergaderingen bijwonen en de werkzaamheden regelen. Onder deze bijeenkomsten moeten niet alleen de gewone maandelijksche vergaderingen van onderwijzers, maar ook die van de hulponderwijzers en kweekelingen worden geteld. Door het bijwonen van deze laatsten kunnen en moeten de schoolopzieners veel aan de opleiding van onderwijzers toebrengen.

De Regering zal dus, vertrouwen wij, mannen tot die betrekking kiezen, welke behalve de noodige kunde en bekwaamheid, tijd en lust hebben, om een werkzaam aandeel in de opleiding van jeugdige onderwijzers te nemen. Zoo zal van rijkswege die opleiding bevorderd worden, en dat niet van eenige weinigen, op éène kweekschool geplaatst, maar van allen, die op de gewone scholen werkzaam, de uren van uitspanning en rust moeten opofferen aan de studie in de noodige vakken van het onderwijs. Wij wenschen, dat de keuze van schoolopzieners gelukkig moge uitvallen. Wij hebben er niets tegen, dat men in de eerste plaats op de tegenwoordige leden der provinciale commissien van onderwijs het oog slaat, maar wel dat de schoolopzieners buiten de districten, waarover zij het toezigt hebben, wonen, niet geregeld op de onderwijzers-vergaderingen komen, en zich aan hunne opleiding niets laten gelegen liggen. De geschiedenis der wet van 1806 is een spiegel voor die van 1857. Zoo lang men gelukkig slaagde in de keuze der schoolopzieners, ging de verbetering van het onderwijs haar geregelden gang, maar zoodra er hier en daar minder geschikte en weinig werkzame personen voor deze betrekking gekozen werden, kwam er ginds en elders stilstand, achteruitgang zelfs, in het onderwijs en verwarring in het schoolwezen, en dit moest natuurlijk tot den val der wet medewerken. Zoo zal het ook met die van 1857 gaan. Wanneer hare bepalingen, hoe goed ook, niet stipt worden uitgevoerd, zullen ze natuurlijk vruchteloos blijven. Hiervoor zal het schooltoezigt, vooral de districts-schoolopzieners, moeten zorgen. Voldoen deze niet aan de verwachting, vele bepalingen zullen niet worden ten uitvoer gelegd, de belangen der onderwijzers en hunne opleiding niet behartigd worden, en het onderwijs zal weldra in een kwijnenden toestand geraken. Wat de gebrekkige uitvoering veroorzaakt, zal aan de wet zelve ten laste worden gelegd en van vele zijden zullen klagten tegen haar opgaan. De vijanden van een welgeordend schoolwezen zullen het vuur van misnoegen overal aanblazen en gehoor vinden bij de gemeentebesturen, welke de kosten, aan het onderwijs besteed, als uitgaven van weinig nut beschouwen. Vooral bij de invoering der wet zal dit het geval zijn, en daarom is het zeer wenschelijk, dat de benoemingen van de provinciale inspecteurs en der districts-schoolopzieners zoo moge uitvallen, als het meest kan strekken tot bevordering van het onderwijs, der belangen van de onderwijzers en tot stipte opvolging van alle bepalingen der wet.

Of er tot de laatstgenoemde betrekking bij voorkeur onderwijzers dienen benoemd te worden, willen wij liefst in het midden laten. Er is zoo wel vóór als tegen te zeggen. Eenige onderwijzers echter mag men billijk verwachten, dat in elke provincie gekozen zullen worden. Onder deze verstaan wij hier bepaaldelijk onderwijzers op de gewone lagere scholen en niet zoozeer de docenten aan de inrigtingen van middelbaar onderwijs, noch de directeuren der kweekscholen, zonder deze geheel van het schooltoezigt uit te sluiten. Het is intusschen van het grootste belang, bij de keuze van onderwijzers, met omzigtigheid te handelen. Behalve de noodige kennis moeten zij een rijken schat van ondervinding bezitten, zich wezenlijk verdienstelijk gemaakt hebben en wegens hunne jaren op de achting van anderen aanspraak kunnen maken. Zulke onderwijzers-schoolopzieners zullen gewoonlijk meer nut stichten dan zij, die hoe geleerd anders, met het wezen van het lager onderwijs en de belangen der onderwijzers niet genoegzaam bekend zijn. Jongere onderwijzers, zelfs zij, die in wetenschappelijke vorming boven hunne ambtgenooten uitmunten, kunnen, zonder waarlijk verdienstelijke, meer in jaren gevorderden te krenken, voor deze betrekking niet in aanmerking komen.

Zoo hebben wij dan zoeken aan te toonen, dat de regering, behalve door in artikel 12 genoemde rijks-kweekscholen en normaallessen, voornamelijk door geschikte schoolopzieners, de opleiding van onderwijzers kan behartigen. Dit zal in het vervolg nog meer dan tot heden toe dringend noodig worden. Nu zijn de meeste ondermeesters ondergeschikt aan en in dienst van de hoofdonderwijzers, die zich hunne opleiding meer of min tot pligt rekenen. In het vervolg zullen zij meer op zich zelven staan, en kunnen dus niet verwachten, dat de hoofdonderwijzers veel werk van hunne vorming maken. Ongelukkig zou het zijn, wanneer ook de schoolopzieners, zooals nu algemeen, zich weinig met hen wilden of konden bemoeijen. Naar alle waarschijnlijkheid zal er weldra gebrek

aan hulponderwijzers en kweekelingen komen. Tot op achttien-jarigen ouderdom geheel en dan nog eenigen tijd gedeeltelijk ten laste der ouders te zijn, past niet voor den onbemiddelden stand, terwijl meer gegoeden zulks ook niet zullen verkiezen Dit zou vooral het geval worden, wanneer van rijkswege niet voor de opleiding van alle aankomende onderwijzers de noodige zorg wierd gedragen, en dit zal niet anders kunnen geschieden dan door bekwame en welwillende schoolopzieners. Wat wij dus van harte wenschen en nederig aan de regering verzoeken, is, dat er overal in het rijk geschikte en werkzame schoolopzieners worden benoemd, zoo veel mogelijk woonachtig in hunne eigene districten, en dat aan hen de verpligting worde opgelegd, om de bijeenkomsten der onderwijzers, zoowel als de gemeenschappelijke oefeningen der hulp-onderwijzers en kweekelingen, geregeld bij te wonen en persoonlijk te leiden.

X. Y. Z.

PARAMARIBO, 4 November 1857.

Aan de Redactie van het Handelsblad. (*)

Met deze mail zult gij de tijding ontvangen van het op nieuw uitzenden eener expeditie hier in Suriname naar eene houtplantage aan de Pararivier. Ik kan begrijpen, welk eene rijke bron dit weder zal zijn tot pathetieke en zoogenaamd philanthropische declamatien in Nederland en ik wil u daarom tot juister begrip van de zaak het een en ander daaromtrent mededeelen. Zoo het *Handelsblad* dezen brief wil opnemen zal het mij zeer aangenaam zijn, daar ik dan welligt zoo gelukkig zal wezen, ook bij anderen mijner landgenooten, eenige verkeerde opvattingen en denkbeelden omtrent deze kolonie te doen ophouden.

Gij zult u herinneren, hoeveel opspraak in het voorjaar is te weeg gebragt door de expeditie, toenmaals tegen de wederspannige weggeloopen negers aan de Commewyne ondernomen, welke negers zich niet alleen van de plantages verwijderd hadden, maar, in benden vereenigd, de rust en orde verstoorden door plunder- en strooptogten. De maatschappij tot bevordering van de afschaffing der slavernij en sommige zoogenaamd philanthropische organen hebben zich toen die zaak aangetrokken en er veel over geschreven; maar de juiste en uitvoerige opheldering, door den Minister van Kolonien aan die maatschappij gegeven en in alle Couranten gepubliceerd, heeft op onwederlegbare wijze bewezen, dat die maatregel in het belang der veiligheid in de kolonie, hoogst noodig was en een eenvoudig dwangmiddel is, zoo als ook in Europa veelvuldig gebruikt wordt, wanneer een zeker aantal personen gezamenlijk tegen de wet in verzet komen en de rust der maatschappij in gevaar brengen. Het is in één woord op dezelfde lijn te stellen met de maatregelen, die zelfs in ons vaderland zoo menigmaal genomen zijn, onder anderen in 1848 en 1849, nog slechts een paar jaren geleden in Schiedam en bijna elk jaar bij het inpolderen van schorren of uiterwaarden, wanneer oproerige menigten of wederspannige arbeidslieden beteugeld moesten worden. Het gebruik maken van dergelijke dwangmiddelen is niet alleen nuttig en noodig, maar het is *ware* philanthrophie te noemen, wanneer men op zoodanige wijze eene overigens ordelijke rustige maatschappij beschermt tegen de uitspattingen van eenige weinige kwaadwilligen.

Men zal welligt denken, de handelingen en misdragingen, die *hier* aanleiding tot het gebruiken van den sterken arm geven, zijn een gevolg van den toestand van slavernij, waarin de meeste negers verkeeren, doch men zij indachtig, dat ook na de emancipatie dergelijke maatregelen van bedwang noodig zullen zijn en wel veelvuldiger dan thans, blijkens het voorbeeld van onze naburen in Britsch Guiana. Reden te meer dus, om zoolang de vrijverklaring niet geschied is, de orde en het ontzag voor de wet met dubbelen klem te handhaven; des te gemakkelijker wordt dan later die taak en anders staat ons hier het lot van St. Domingo of van Britsch Indie te wachten. Het is mogelijk, dat sommige zoogenaamde philanthropen zich om dit laatste minder bekreunen, want dit gevaar geldt immers slechts hunne blanke landgenooten en hun hart schijnt alleen te kloppen voor hunne zwarte broeders.

Het is een eigenaardige karaktertrek van de meeste personen, die de *schijn-philanthropie* beoefenen, dat zij hunne sympathie bij voorkeur vestigen op menschen, die niet in Europa wonen en van wie zij bijna niets weten; ook is het opmerkelijk, dat die sympathie toeneemt, in evenredig met de donkerheid van huid dier vermeende ongelukkigen. Van de verarmde mindere klassen in Europa is zelden sprake, voor Chinezen en Javanen worden echter reeds traktaakjes geschreven en zendelingen uitgezonden, maar Suriname daarentegen wordt door hen beschouwd als een land, dat hun toekomt ter exploitatie, en de aldaar wonende blanken zijn naauwelijks waardig om het levenslicht te aanschouwen. Niets wordt er gespaard, om de handelingen van het koloniaal bestuur of der planters in een hatelijk daglicht te stellen en de negers quand-même voor te spreken. Het belang der eersten wordt altijd vergeten, alléén het lot der laatsten trekt men zich aan, zoo lang dit kan geschieden, al pratende met uit de lucht gegrepen argumenten en *kosteloos.* Twee hoofdzaken zijn daarbij echter steeds op te merken: 1o. nooit worden er beter of uitvoerbaarder maatregelen dan die der regering aan de hand gedaan, en 2o. de beurs blijft steeds gesloten. Nog in geen enkel emancipatie-ontwerp, behalve in dat van den gouverneur van Suriname, wordt het principe voorop gezet: de slavernij is af te keuren en dus moeten wij de negers vrij geven en er voor betalen. Neen, zelfs in het thans aan de Tweede Kamer aangeboden wets-ontwerp van de regering, komt, klaarblijkelijk om tegenwerking op dat punt te voorkomen, het ongelukkige en schriele idée voor, om de negers zelven dat geld later weder te doen terug betalen! Wanneer er geld noodig is tot oprigting van de eene of andere zaak van openbaar nut in Suriname, zoo als in 1856 voor een Protestantsch Mettray, eene voor de neger- en kleurling-bevolking zoo nuttige instelling, dan komen de inteekeningslijsten uit Nederland in blanco terug!!

Indien dit philanthropie is, dan is zij zeer gemakkelijk en goedkoop en kan nog lang met brochures en andere geschriften worden volgehouden. Ditzelfde geschrijf echter sticht veel kwaad voor deze kolonie en zou, indien de gouverneur, de generaal-majoor Schimpf, niet zulk een flink en vastberaden karakter en een verlicht oordeel had, onberekenbare kwade gevolgen hebben; ditzelfde geschrijf heeft de uitzending bewerkt van den tegenwoordigen procureur-generaal, den Heer Gefken, een gemoedelijk en braaf man in zijn privé leven en vroeger secretaris der Maatschappij tot Afschaffing der Slavernij in 's Hage. Jammer maar, dat hij zich door zijne te groote ingenomenheid met de Negers, meestal laat medeslepen tot een al te ligtvaardig geloof slaan aan hunne veelal leugenachtige praatjes, terwijl de meesters voor de nietigste en meest ongegronde klagten telkens in regten betrokken worden. Ongetwijfeld doet de Heer Gefken dit met de beste bedoelingen in het belang van den Neger en willigt zelfs zonder kwade bedoeling tegen de meesters, maar zeker is het, dat dergelijke handelingen de discipline ondermijnen, dat zij het ontzag verminderen van den slaaf voor den meester, hetgeen toch tot het behoud van orde en rust onmisbaar is en wat meer is, dat zij voor den Neger zelven niet gelukkig zijn, zelfs in geval van emancipatie. Er worden hem op die wijze denkbeelden voorgespiegeld van vrijheid, gelijkheid, geheel ontslagen zijn van arbeid, ongestraft tegen de wet te kunnen zondigen, enz., die men later met geweld zal moeten te keer gaan. Het zijn de zaden van een onkruid, dat welig op zal groeijen en dat met geen gemoedelijke toespraken of aanhalingen uit de Heilige Schrift uitgeroeid zal kunnen worden.

Reeds nu hebben zich op verschillende plantages voorbeelden voorgedaan van weigering tot arbeid, ongeregeldheden of passief verzet — alle handelingen, die voor een groot gedeelte hunnen oorsprong hebben in den klimmenden overmoed der slaven, gegrond op hunne meening, dat zij thans ongestraft alles kunnen doen, dat hunne emancipatie eigenlijk reeds uitgesproken is, dat de gouverneur het slechts tegenhoudt en de proc.-gen. hierheen gezonden is om hen te beschermen! Juist dezelfde redeneringen, die het uitbreken van den bloedigen slaven-opstand in 1823 in Demerary vooraf gingen.

Naar ik verneem, kost het den gouverneur hier soms moeite, om den wagen in het regte spoor te houden. Herhaalde malen zijn er in de laatste 3 of 4 maanden ongeregeldheden geweest op plantages, waarbij telkens de schuld bleek te liggen niet bij den meester maar bij den onwil en overmoed der slaven; doch telkens werd de zaak in der minne geschikt.

Nu echter is er weder eene slavenmagt op de plantage *de Vier Kinderen* in de rivier Para, tot zoodanig openlijk verzet overgeslagen, dat eene krachtige beteugeling van het kwaad vereischt werd, waartoe den 1sten Nov. op nieuw eene expeditie is uitgezonden.

Alvorens over te gaan tot de behandeling der feiten, die aanleiding hiertoe gaven, moet ik u hier doen opmerken, dat de Para Negers meest allen werkzaam zijn op houtgronden, alwaar zij eene groote mate van vrijheid en onafhankelijkheid genieten. Zij hebben jaarlijks eenige weken achter elkander en voorts nog elke week een dag vrij, om hunne gronden te bewerken, hebben veel tijd over voor jagt en vischvangst en mogen uit dien hoofde geweren en andere wapens hebben. Dit alles heeft hier in de kolonie eene soort van vrees voor de Para Negers te weeg gebragt en een vrij algemeen idée, dat zij als het ware boven de wet zijn en kunnen doen wat zij willen, daar zij, in de nabijheid van hooge en droogе bosschen zijnde, dadelijk kunnen vlugten en zich des noods met hunne wapenen kunnen verdedigen. Op de plantage *de Vier Kinderen* was dan ook werkelijk deze groote vrijheid tot losbandigheid overgeslagen en sedert verscheidene jaren, dat de plantage onder sequestratie was, werd daar weinig of niets meer gewerkt, zoodat de slaven er zich als het ware als Boschnegers beschouwden.

In Maart dezes jaars werd die houtplantage op executie-vendu gekocht door den Heer Ruhmann, lid van den kolonialen raad, iemand die bekend staat als een zeer mild en menschlievend slaven-eigenaar. Reeds in Mei vond hij het noodig, om den aldaar aanwezigen directeur te ontslaan en een ander aan te stellen, meer met den aard van het werk op houtgronden bekend dan de vorige, die geheel van de bastiaans of opzigters en van het volk afhing en daardoor geen werk gedaan kreeg. Dit scheen de aan bijna volslagen ledigheid gewoon zijnde negers van de Vier Kinderen niet te bevallen; zij weigerden, den nieuwen directeur, een in de kolonie zeer gunstig bekend persoon, te erkennen, bragten gedurende de maand Mei 3 weken in losbandigheid en lediggang door en werden eerst bij de komst van den eigenaar en door eenige ligte straffen tot hun pligt gebragt. Slechts weinige dagen duurde dit echter en gedurende de 3 a 4 volgende maanden maakte bijna de geheele magt zich schuldig aan moedwillig pligtverzuim, verregaande nalatigheid in het werk, het voorwenden van geveinsde ziekte en verregaande brutaliteit, waaraan noch strengheid, noch het doen van buitengewone uitdeelingen en andere bewijzen van goedheid eenig goed deden, tot dat eindelijk zelfs, op 9 Aug. de geheele slavenmagt onder uitjouwingen en bedreigingen voor het huis van den directeur zamenschoolde, die hen echter door wijze bedaardheid en overreding heeft uit elkander weten te doen gaan, alhoewel de bastiaans of opzigters bij dit alles de raddraaijers waren, zoodat het zeer bezwaarlijk ging. Deze ergerlijke tooneelen van wanorde herhaalden zich en er vertoonde zich een zoodanige geest van onwil, dat op 7 Sept. eene commissie van burger officieren uit de divisie derwaarts werd gezonden, om de zaak te onderzoeken en den twist bij te leggen; doch de slaven weigerden hierop niet alleen zich te onderwerpen en hunne werktaak te verrigten, maar zij voegden er beleedigende uitdrukkingen bij, zij bedreigden weg te zullen loopen en als de hulp van de naaste militaire post ingeroepen werd, er op te zullen schieten!

In den loop dierzelfde maand weigerden de negers van die plantage eenparigljk, om bij beurten met 6 te gelijk dienst te doen als roeijers op de tentboot van den eigenaar, die zulks noodig heeft, om van de stad naar de plantage vice versa te reizen en die dan natuurlijk, wanneer hij in de stad of op andere aan hem behoorende plantages langer dan een dag zich ophoudt, de roeijers ook wel eens tot ander werk gebruikt. De negers baseerden hunne weigering op eene volgens hunne meening bestaande bepaling, „dat slaven niet zonder hunne toestemming verplaatst „mogen worden van de eene plantage naar de andere." In de eerste plaats kon dit volstrekt geene *verplaatsing* in dien zin genoemd worden, daar die roeinegers geregeld om de 3 maanden afgewisseld worden, en ten tweede is dat geheele bestaan van een verbod tot overplaatsing van negermagten zonder hunne toestemming, een dwaalbegrip, dat door de negers in navolging van vele blanken, ja zoo als ik hoor zelfs van den procureur-generaal gekoesterd wordt. Geene zoodanige dwaze wettelijke bepaling bestaat er; alléén is er reeds sedert jaren vastgesteld, „dat geene overplaatsingen van negermagten mogten plaats hebben dan „met toestemming der regering," en steeds heeft de regering zoo veel mogelijk getracht, hiermede te doen gepaard gaan de inwilliging der slaven zelve. Dit was dus telkens een maatregel van goedheid en toegeeflijkheid jegens de slaven, doch zal nimmer wettelijk worden vastgesteld, daar dit aanleiding zou geven tot de meest ongerijmde zaken. Een eigenaar eener suikerplantage bij voorbeeld, die zijne slavenmagt eens tot 100 of 80 koppen teruggebragt zag, waardoor hij de suikercultuur op dat effect niet meer zou kunnen doorzetten, zou genoodzaakt zijn, indien de negers zulks verkozen, hen daar te laten en natuurlijk van alles te blijven voorzien, alhoewel die plantage niets meer oplevert en hij door de negers naar eene andere plaats over te brengen eene voordeelige zaak zou doen. Eene zoo schreeuwende onregtvaardigheid voor de eigenaars zou daarenboven niet eens gebillijkt worden door de wezenlijke voorliefde of gehechtheid van de negers aan hunne geboorteplaats en de graven hunner ouders, zoo als wel eens pathetiek wordt uitgedrukt. Die gehechtheid bestaat niet. In Demerary en de overige Engelsche W. I. kolonien heeft men dit op de proef gezien; na de emancipatie is aldaar van de negerbevolking nog geen ¼ gedeelte op de plantages blijven wonen, waar zij thuis behoorden. Het zwervend leven, gepaard met diefstal en vagabondage is hunne verkiezing; alleen de ouden en gebrekkigen bleven op de plantages, waar zij nog door de goedheid der voormalige wreede (?) meesters, gratis gehuisvest en verpleegd werden.

Ook de staats-commissie is van dit denkbeeld geweest: het verplaatsen immers van bijna alle negermagten gelijktijdig, is de grondslag van hun geheele ontwerp; en wat meer is, zelfs in het emancipatie-ontwerp der Regering, is er sprake van verplaatsingen voor het vormen der negergemeenten!

Bij al de hierboven medegedeelde daden van verzet; onwil en bijna volslagen opstand op *de Vier Kinderen,* kwam nu nog omstreeks terzelfder tijd de bepaalde weigering van eenige slaven dierzelfde plantage, met melaatschheid behebt, om zich ter onderzoek en verpleging naar de stad te doen brengen. Zij hielden zich schuil en stelden de overige gezonde negers aan het overerven dezer vreeselijke ziekte bloot.

Uit dit alles ziet men nu, dunkt mij, zonneklaar, welk een gevaarlijke geest op die plantage heerscht. Na gehouden onderzoek en uitgebragt advies van den procureur-generaal, zulk een onvermoeid ijveraar voor de negers, blijkt, dat die negers geene enkele gegronde reden tot klagte hadden; straffen waren er bijna nooit opgelegd, de uitdeelingen van voeding, versnaperingen en kleeding waren steeds grooter geweest dan de wet zulks voorschrijft; hunne vrije dagen waren hun altijd ruimschoots toegestaan en hunne dagelijksche werktaak van houtvellen of zagen was steeds blijkens procesverbaal der commissie tot onderzoek *minder dan de helft* geweest van hetgeen de Duitsche immigranten op het etablissement Albina aan de Marowijne, per dag werken,

Hun verzet kwam dus enkel uit brooddronkenheid en het was meer dan tijd op krachtige wijze deze wanorde en oproerige bewegingen te stuiten, om te toonen, dat het gouvernement meester is en blijven zal en geen verzet tegen de openbare magt dulden wil; deed men dit niet, dan zou al ligt het kwaad zich voortplanten en er zou geen stuiten meer aan zijn.

Alvorens echter tot dwangmiddelen over te gaan, heeft de gouverneur bevolen, het laatste overredingsmiddel met zachtheid te beproeven, en is daarop het lid van den Kolonialen Raad, tevens Heemraad der divisie Para, de Heer Evertz, een oud en algemeen geacht kolonist, naar *De Vier Kinderen* gezonden, om namens de regering de 17 belhamels en opstokers op te eischen en ten verhoore naar de stad te brengen. Ook op deze met goedheid tot hen gerigte uitnoodiging, werd met eene bepaalde weigering geantwoord, en op de bedreiging, dat alsdan de tusschenkomst der militaire magt zou worden ingeroepen, werd brutaal geroepen: „Het is goed! laat ze maar komen!"

Nu was toch de lankmoedigheid ver genoeg gedreven, de kerfstok was vol en met kracht moest hier gehandeld worden, om de miskende autoriteit der regering te handhaven en te beletten, dat de opstand zich verbreide, waarvan moord, brandstichting en plundering het gevolg zou zijn geweest. Den 1sten November is dan ook werkelijk een detachement van 2 officieren en 80 man van de stad derwaarts vertrokken, met last, om in overeenstemming met de 40 man van de nabijheid van *de vier Kinderen,* op post *Republiek* in bezetting zijnde, de door den procureur-generaal vruchteloos opgeëischte 17 belhamels van het oproer en de 6 wederspannige melaatschen gevankelijk naar Paramaribo over te brengen. Aan den kommandant, den kapt. Slengarde, is, zoo als ik hoor, gematigdheid en menschelijkheid aanbevolen, doch tevens vrijheid gelaten tot het nemen van doortastende maatregelen. De gouverneur, zelf officier bij het O. I. leger, kent te zeer de waarde en het gebruik, dat van de militaire magt moet worden gemaakt, om gewapende troepen, van wege het gouvernement uitgezonden tot het herstellen van de orde, bloot te stellen aan een échec ten gevolge van beperkende lastgevingen, verbod van wapens te gebruiken als anderzins. Ik moet zeggen, dit is ook zeer juist ingezien, want de hulp der militaire magt moet niet dan in den hoogsten nood worden ingeroepen, doch, wanneer het eenmaal zoover is, moeten zij, die de rust der maatschappij bedreigen, er zich echter de gevolgen van getroosten. Met verlangen zien wij nu hier tijding van daar te gemoet en spoedig schrijf ik u nader hierover.

PS. 5 Nov. 1857. Even voor het sluiten van dezen brief is er tijding gekomen van de expeditie naar *de vier Kinderen* en gelukkig van den meest bevredigenden aard. De verschijning van de 120 wel uitgeruste en gewapende soldaten, eene voor deze kolonie betrekkelijk aanzienlijke magt, heeft de heilzame vrees onder de oproerige Negers veroorzaakt. Een gedeelte was in het bosch gevlugt, doch vreezende, dat zij ook daar vervolgd zouden worden, hebben zij na eenig aarzelen hunne onderwerping aangeboden en de 17 aanstokers benevens de melaatschen overgeleverd. Dit onweder is dus overgedreven en weldra zal de expeditie terugkeeren. Deze spoedige en gunstige uitslag is een schitterend bewijs, hoe zeer energieke maatregelen, op zijn tijd genomen, verre te verkiezen zijn boven weifelende en halve maatregelen. Had men zich langer nog met praatjes opgehouden of een klein onvoldoend troepje soldaten daarheen gezonden, dan hadden de negers in hun verzet blijven volharden, zich getracht te verdedigen en waren er later toch zelve het slagtoffer van geworden. Nu echter is, dank zij het verstandige beleid van den gouverneur Schimpf, alles zonder bloedvergieten afgeloopen en de geest van orde in die divisie, door de ingeboezemde vrees, voor langen tijd gevestigd.

(*) *Wij ontvangen dit schrijven uit Suriname, met een beroep op onze onpartijdigheid. Daar het hier feiten geldt en menige nutte wenk in dezen brief gegeven wordt, zoo vermeenen wij dien te moeten opnemen, ofschoon wij de redeneringen der S., voor zoover zij niet met onze bekende zienswijze strooken, voor zijne rekening laten. Het blijkt intusschen ook uit dezen brief, dat men vooral niet te lang mag dralen met het nemen van voorbereidende maatregelen, daar nu reeds de meening onder de negers veld heeft gewonnen, dat zij vrij zijn, of zeer spoedig zullen worden.* (RED.)

CONCERT- EN TOONEELNIEUWS.

AMSTERDAM, Zondag 13 December.

STADS SCHOUWBURG. De eerste opvoering van een nieuw tooneelspel, getiteld *Twee Testamenten*, op gisteren avond, werd door uitbundigen bijval gekenmerkt. Hetzelve bevat dan ook vele middelen, om aan het publiek belang in te boezemen, en het werd ook zoo voortreffelijk gespeeld, dat de toeschouwers zich als weggesleept en in eene genoegelijke stemming verplaatst moesten gevoelen. Men ziet in hetzelve, wel is waar, de onschuld voor een tijd lang vervolgd en verdrukt, maar de losbandigheid en boosheid krijgt in het einde hare welverdiende straf en de onschuld wordt beloond; men ziet wel is waar den een of ander braven mensch in de vervulling van zijnen pligt wankelen, maar hij keert spoedig van zijnen dwaalweg terug. En daarbij vindt men rondborstige, vaste karakters, die den ingeslagen goeden weg gerust en zonder vrees vervolgen, en een minnend jeugdig paar, dat niet wankelt in zijne liefde, noch in gevaren, noch bij schitterende aanbiedingen; terwijl een koddige oude bediende met zijne verliefde herinneringen uit zijnen jeugdigen leeftijd, die hem tot allerlei zotternijen en ondeugende streken verleiden, de soms sombere tafereelen verhelderd en opvrolijkt. Bij de over het algemeen zeer verdienstelijke vertooning hebben bovenal uitgemunt in de vervulling der hoofdrollen de HH. Albregt, Metsch, Roobol en Veltman, en vervolgens Mw. Kleine, Mw. Albregt-Engelman, de HH. Tjassink, Barbiers enz. De bevallige koor- en couplet-muziek, gecomponeerd door den orkestmeester, den Heer J. M. Coenen, verdient loffelijke vermelding.

Op Zaturdag e. k. verwacht men *de Schepen van Grenoble*, een oorspronkelijk nieuw tooneelspel in vijf bedrijven, naar een roman voor het tooneel bewerkt door een jeugdigen dichter, naar wij vernemen. Door het Hoogduitsche operagezelschap is in den loop dezer week (behalve Halevy's *Jüdin*), Weber's *Freischütz* herhaald, welke uitvoering zoo loffelijk was, dat zij eene bijzondere melding verdient. Voornamelijk hebben de HH. Liebert als Max en Hermanns als Caspar, hunne respective partijen zoo uitmuntend voorgedragen, dat zij veelvuldig toegejuichd en meermalen teruggeroepen werden. Mw. Krebs, die wegens ongesteldheid van Mw. Bony-Bartel, de rol van Agatha had op zich genomen, verdient lof wegens de omzigtigheid, bedaardheid en zorg, waarmede zij deze voor haar zoo moeijelijke plotseling op zich genomene taak vervuld heeft. Even als zij werden ook Mw. Frey als Agathe, de Heer Massen als Cuno, de Heer Beijer als Ottokar, enz., met bijval vereerd. De eerste weder-optreding van Mw. Caroline Lehmann, op Dingsdag e. k. als *Norma,* zal gewis menigen dilettant uitlokken, die zich het strelende kunstgenot herinnert, dat deze uitmuntende zangeres hem, eenige jaren geleden, ten dezen tooneele verschaft heeft.

SALON in de Nes. Het drama *Rijken en Armen,* op gisteren avond met bijzonderen bijval ten tooneele gebragt, bevat een van die menigvuldige gevallen, waar losbandige rijkdom de zwakke arme onschuld belaagt en ongelukkig maakt, maar ook daarvoor eene gestrenge straf ontvangt. Mw. Roos als het beminnelijke rampzalige meisje, de Heer Jacqui als de onbemiddelde, maar brave, kundige en arbeidzame advocaat Antoine Larg, haar verloofde, de Heer N. Vos als de rijke losbandige jongeling Arthur Seran, de Heer Kiehl als de procureur Pillet, vervolgens de Dames Tormijn, v. d. Finck, Ellenberg, de HH. Scheeck, Waltrop, enz. hebben zich allen verdienstelijk van hunne respective taak gekweten. Aan de eerstgenoemden viel de welverdiende onderscheiding ten deel van met bravogejuich te worden teruggeroepen.

SALON in de Amstelstraat. Het beroemde van vroeger reeds bij ons zoo geliefkoosde tooneelspel *Nacht en Morgen* van Ch. Birch-Pfeiffer is dezer dagen ook in dezen schouwburg met den gunstigsten uitslag ten tooneele gebragt. De voornaamste rollen werden zeer verdienstelijk vervuld door de HH. v. Ollefen, Vroombrouck, Heesbeen, Strelitski, Hermanns, v. Biene, Judels. de Dames Kamphuizen, v. Ollefen, Bersée, enz. enz. Ook de mise-en-scène verdient allen lof, en werd, even als de hoofdvertooners, wien meermalen de onderscheiding eener terugroeping ten deel viel, herhaaldelijk toegejuichd. Er wordt eerstdaags verwacht *de Markies uit de Volksklasse*, een vaudeville, dat te Parijs gaarne gezien wordt.

GRAND THEATRE in de Amstelstraat. Door het Nederduitsche tooneelgezelschap is niets nieuws ten tooneele gebragt, maar zijn er eenige geliefkoosde stukken met den gewonen gunstigen uitslag herhaald. Een allerliefst ballet *de Fransche Conscriptie,* gemonteerd door den Heer W. G. Berkman, waarin deze voortreffelijke solo-danser zoo bijzonder uitmunt, verschaft aan de bezoekers der voorstellingen een bijzonder genoegen, en aan de voornaamste dansers de streelendste bijvalsbetuigingen. Van de eerste optreding van den Heer Carl Devrient, eersten acteur van den Kon. Hanoverschen hofschouwburg, op Woensdag jl., als Narziss, in het tooneelspel van dien naam, hebben wij reeds in ons blad gesproken. Sedert is deze uitmuntende tooneelkunstenaar opgetreden op Vrijdag jongstl. als Marquis Rosa in Schillers *Don Carlos,* en gisteren avond als sir Bernard Harleigh in het belangwekkende drama *Sie ist Wahnsinnig,* en als Arthur Derwood in het aardige blijspel *Ein Arzt.* Zoo de Heer Devrient zich eerst alhier als meester in het pathetische vak had getoond, niet minder voldeed hij in het laatstgenoemde stuk als die zonderlinge Schot, wiens houding, gedrag, spreektrant en koddige luimen hij zoo voortreffelijk karakteriseerde, dat hem de levendigste bijvalsbetuigingen ten deel vielen. Naar luid der Duitsche dag- en kunstbladen intusschen bestaat de hoogste verdienste van den Heer Carl Devrient in de voortreffelijke vertegenwoordiging van Shakespear's voornaamste helden, zoo als *Hamlet, Othello, Lear, Coriolan, Petrachio, Benedict,* enz. en onder deze wordt *Koning Lear* als een der uitmuntendste geprezen. En in deze rol zullen onze kunstminnaars den Heer Devrient op Woensdag eerstk. kunnen zien en bewonderen. In *Don Carlos* hebben zich overigens verscheiden leden van het gezelschap bijzonder onderscheiden, te weten de Heer Stoppenhagen als Don Carlos, Mw. Meklenburg als de Koningin Elisabeth van Spanje, Mw. Lehmann als Eboli, enz. enz., terwijl de Heeren Neuber, Knaak, Bordasch, de dames Meklenburg, Lehmann, Frey, Mejo en anderen zich in de beide andere voornoemde stukken onderscheiden hebben.

SALON op den Singel. Er is geen nieuws in den loop dezer week ten tooneele gebragt, maar voor dit gemis zijn de bezoekers schadeloos gesteld door verwonderlijke kunstverrigtingen van den Heer Burgraaf A. de Caston, die reeds vroeger en ook nu weder de habitués vermaakt en tot verbazing en bewondering heeft weten weg te slepen. Mogt de Heer Caston nog eenige voorstellingen kunnen geven, zoo zou hij menigeen daarmede genoegen geven.

PARK. Op het tweede concert van de Heeren H. Wieniawski en Bottesini en Mw. Fiorentini hebben deze drie wereldberoemde artisten hunne respective eminente talenten weder met glans ten toon gespreid en zijn daarvoor met geestdrift toegejuicht en teruggeroepen geworden. Dat het auditorium niet talrijker was, moet men voorzeker niet aan gemis van kunstzin bij Amstels ingezetenen, maar aan de ongunstige tijdsomstandigheden wijten.

SCHAAKSPEL.

OPGAAF No. 554.

Wit begint en geeft op den 4den zet mat.

ZWART.

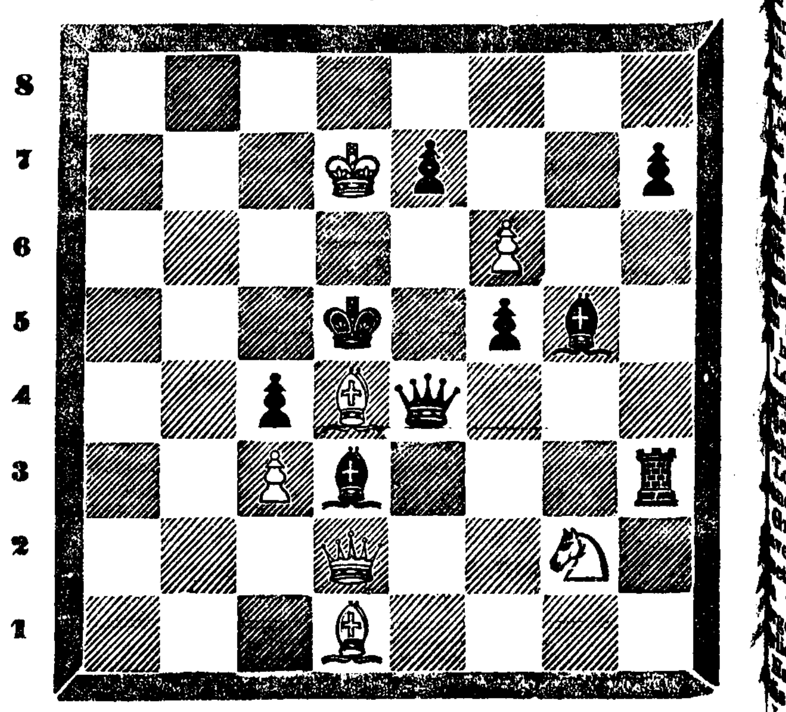

A B C D E F G H

PROBLEMA.

WIT: Kon. E 2, Paard H 5, Pions C 3, F 7, H 2.
ZWART: Kon. E 4, Rheer G 5, Paard E 5, Pions D 5, G 4.
Wit geeft op den 3den zet mat.

OPLOSSING VAN No. 553.

	Wit	Zwart
1.	E 6 op F 8	F 6 op G 7
2.	B 8 〃 B 2 †	E 8 〃 F 6
3.	B 2 〃 F 6 †	G 7 〃 F 6
4.	C 1 〃 B 2 † en mat (met variatie).	

OPLOSSING VAN HET PROBLEMA.

WIT: F 8 op E 6, G 3 op E 4, B 2 op C 2, C 2 op C 3, B 6 op B 5.

In de opgaaf No. 553 zal E 3 op F 4 hebben moeten staan.

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS. — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.